

UNIVERZITA JANA ÁMOSE KOMENSKÉHO

Historie Klubu českých turistů

a jeho přínos pro cestovní ruch

Rostislav Chrastina

1.1.2012

Management cestovního ruchu

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a použil jsem pouze uvedené zdroje.

V Praze dne

Rostislav Chrastina

Anotace

Práce s názvem Historie Klubu českých turistů a jeho přínos pro cestovní ruch přináší čtenáři možnost dozvědět se o založení a následném vývoji, působení a výsledcích druhého nejstaršího, a zároveň nejproduktivnějšího a nejuznávanějšího turistického klubu na našem území.

Převážná část práce je chronologicky uspořádána, některým rozsáhlejším tématům jsou pro přehlednost věnovány samostatné kapitoly.

Práce se opírá nejen o knižní literaturu a elektronické zdroje, ale také o dokumenty archivu Klubu českých turistů a osobní rozhovory s pamětníky.

Obsah

1	Úvod	1
2	Historie klubu.....	2
2.1	Vznik	2
2.2	Do I. světové války	4
2.3	Období I. světové války	5
2.4	Poválečné období	6
2.5	Rok 1926 – rok krize	8
2.6	Doba předsednictví Emanuela Hrubého	9
2.7	Období II. světové války	10
2.8	Poválečné období	12
2.9	Konec KČT 1948 – 1990	13
2.10	Obnovení KČT po sametové revoluci.....	18
2.11	1998 – 2007.....	20
3	Eurorando	24
4	Dálkové pochody.....	26
4.1	Pochod Praha-Prčice	27
4.2	Za posledním puchýřem	27
4.3	Český kvadrant	28
5	Struktura Klubu českých turistů	29
6	Muzeum turistiky v Bechyni	30
7	Turistické značení.....	32
7.1	Turistické značení na území českých zemí	32
8	Publikace KČT.....	36
8.1	Turista	36
8.2	Turistické mapy	38
8.3	Obrazový atlas turistických akcí	39
9	Závěr.....	40

1 Úvod

Tato práce analyzuje historii vzniku a vývoje největšího a jednoho z nejstarších turistických klubů v Čechách, jeho činnost, tvorbu a přínos. Analyzuje historii vzniku a vývoje Klubu českých turistů (dále jen KČT), turistického spolku, který má u nás v této oblasti zcela dominantní pozici a který svojí mimořádnou aktivitou překročil i české hranice, za kterými, ve spolupráci s největšími evropskými kluby, úspěšně reprezentuje naši zemi.

Cílem práce je zaznamenat přínos Klubu pro cestovní ruch, a to zejména prostřednictvím historie, což se mi jeví jako nejvhodnější a nejpřehlednější způsob a dále prostřednictvím představování některých minulých i současných projektů.

Vliv Klubu na cestovní ruch nejlépe vyplývá právě z chronologicky seřazených činností. Umístění informací v historickém kontextu jim dodává na hodnotě, neboť vyvíjení stejné činnosti ve dvou různých obdobích má pravděpodobně podstatně jiný průběh. Dalším důvodem je fakt, že sledování vývoje Klubu, jeho úspěšných i méně úspěšných let, krizí či období úspěchu je jednoduše velmi zajímavé.

Hlavním zdrojem informací pro tuto práci, je Archiv KČT sídlící v Praze. Velmi pečlivě uspořádané dokumenty a ochotný personál, to jsou hlavní charakteristiky archivu. Nejvíce jsem využil díly časopisu Turista, jenž je zde po jednotlivých ročnících svázan a připraven k nahlédnutí a poskytnutí informací.

V archivu je též k dispozici řada dalších více či méně pro moji práci relevantních knih, dokumentů a publikací. Pracoval jsem především s historickými texty a legislativními dokumenty, zachycujícími stanovy určitého období.

Dalším významným zdrojem jsou knižní prameny z dílny dlouholetého předsedy Klubu, bývalého prezidenta Evropské asociace turistických klubů, vedoucího expedice do Skandinávie v roce 1986 Ing. Jana Havelky. Práce velmi často odkazuje na jeho knihu s názvem Z historie organizované turistiky a Sborník vydaný v roce 2008, což jsou stěžejní zdroje následujících stránek.

Důležitým zdrojem byly také dvě osoby. Pamětník, Mistr turistiky a předseda lyžařské sekce 1964-1974, vedoucí významné expedice Balkán 71 Rostislav Chrastina a pamětnice, dlouholetá členka, vedoucí řady turistických akcí a archivářka Zdeňka Krejčíková. Oběma touto cestou děkuji.

Doplňující informace jsem čerpal z webových stránek Klubu českých turistů.

2 Historie klubu

Klub českých turistů je ve svých 124 letech druhým nejdéle fungujícím turistickým klubem v Čechách a zároveň jedním z nejdéle působících na světě. První místo na našem území patří Pohorské jednotě Radhošť založené roku 1884, která však působí pouze regionálně (oblast Beskydy) a její velikost a především výsledky jsou s KČT zcela nesrovnatelné. Ve Sborníku vydaném ke 120. výročí založení Klubu je se zdravým sebevědomím uvedeno: „*Klub již od svého založení podporuje rozvoj cestovního ruchu a je tak cestovní agenturou s největší tradicí v České republice*“.¹

2.1 Vznik

Zda-li byl Klub založen jako třetí, desátý či dvacátý v pořadí, nelze s určitostí říci, neboť i v dnešní době se čas od času objevují dokumenty, jež dokládají (obvykle velmi krátkodobou) existenci turistických spolků před založením KČT. Pátrání po bližších informacích bývají velmi náročná a často nepřilíš úspěšná. Řada publikací se snaží čtenáře povzbudit, vyprovokovat či požádat o pomoc při tvorbě této historické mozaiky. Těmito řádky o případnou pomoc žádá i tato práce. Řada z nás může vlastnit zajímavé dokumenty či jiné prameny, které by mohly přinést zajímavé informace ohledně vývoje turistiky a turistických spolků v našich zemích.

Dle dostupných, aktuálních informací byl prvním turistickým klubem Alpine club v Londýně založený roku 1852. Jeho zařazení sem je diskutabilní, neboť se orientoval pouze na horolezectví. Prvním spolkem, který zde má bez pochyb své místo, je roku 1862 založený Österreichischer Alpenverein, rakouský klub, který pod zkratkou OeAV úspěšně funguje dodnes. Od zmíněného roku začaly i na území dnešních Čech vznikat turistické spolky tvořené převážně německy mluvícím obyvatelstvem. Mezi nejvýraznější lze zařadit Moravsko-slezský sudetský horský spolek (1881) působící na území Jeseníků a přilehlém

¹ HAVELKA, Jan. *Sborník klubu českých turistů: ke 120. výročí založení klubu*. 1. Praha: SD, 2008. Vydavatelská činnost KČT, s. 232. ISBN 978-80-86899-33-6.

okolí, Wander Club v Karlových Varech (1862) a několik dalších regionálních spolků, které se však během několika let rozpadly. Karlovarský klub je třeba zmínit i z důvodu data jeho založení. Tento spolek byl totiž založen o sedm měsíců dříve než proslulý Alpenverein, a to 15. 3. 1862, zatímco Alpenverein 19. 11. 1862. Přínos Wander klubu je, stejně jako doba jeho existence, s rakouským spolkem zcela nesrovnatelný, avšak právě karlovarský klub je (dle současných analýz) třeba opatřit přídomek „nejstarší“. ²³Dodnes existujícím klubem vzniklým na našem území v této době je pouze, již v úvodu zmíněná, Pohorská jednota Radhošť.

Vzniku KČT pomohla i organizace Sokol, který se snažil lidi sdružovat a dostat je do pohybu. Tento spolek byl založen 16. 2. 1862. Již v jeho prvních stanovách zaznělo: „*Účel jednoty jest, aby se pěstoval tělocvik společným cvičením, společnými výlety, zpěvem a šermováním (...) Účel výletů Sokola jest cvičení se v chodu a pochodu, v běhu a poklusu, v přemáhání obtížných překážek v přírodě (...) učení se vše, čemu v tělocvičně již pro obmezenost času a místa zvyknouti a přiučiti se jest nelze.*“⁴ Sokol nezůstal svým stanovám nic dlužen. Nastalo období „Sokolských výletů“. Řekne-li se slovo „výlet“ v dnešní době, nepochybně si však představíme něco zcela jiného, než si představili sokolové. Pochody v seřazeném tvaru po četách, v sokolských krojích, s vlajíci prapory nad hlavou, a to vše za zpěvu písní si dnes jako turistickou relaxaci představí málokdo. I samotný KČT, jehož vznik byl touto dobou na dosah, žádné podobné snahy, jež by mohly s trochou nadsázky vést k záměně turistů s armádou, neměl. Jedním z neduhů Sokola byla skutečnost, že byl zpočátku zneužíván k politické propagandě. Proti tomu se postavil první zvolený starosta Jindřich Fügner, který z důvodu zamezení těchto vlivů výrazně doplnil „Výletní řád“. Sokol pomáhal pochopit lidem krásu pohybu v přírodě, ukazoval kouzlo turistiky.⁵

Vznik již zmiňovaných spolků, sokolské výlety a celková popularizace turistiky, která přinášela nárůst počtu turistů, vedla k založení KČT. Ten se zrodil 11. 6. 1888 v pivovaru „U

² HAVELKA, Jan. *Z historie organizované turistiky*. 1. Praha: Litera Plzeň, 2011. 128 s. veřejně neprodejná publikace.

³ KČT záznam schůze, 5.2.1889, Archiv KČT, složka 6B

⁴ HAVELKA, Jan. *Z historie organizované turistiky*. 1. Praha: Litera Plzeň, 2011. 128 s. veřejně neprodejná publikace.

⁵ MOKREJŠ, Petr. *Historie Sokola. Turista*. 1998, roč. 110, č. 4, s. 3. Archiv KČT, složka 2A

Holánků“ v Praze. V tento den na tomto místě založilo šestnáct pánů Klub českých turistů. Hlavními iniciátory byli

Dr. František Čížek (později úspěšný ředitel Sokola) a známý cestovatel, organizátor a modernizátor české společnosti Vojta Náprstek. Mezi další nejvýraznější osobnosti patřil architekt Vratislav Pasovský či PhDr. Vilém Kurz. Ten měl bohaté zkušenosti z vedení Sokola, kterým byl pro své kvality vyslán jako podpora KČT. Právě díky těmto osobnostem se zrodil Klub českých turistů.⁶

2.2 Do I. světové války

Prvním předsedou (tehdy starostou) byl zvolen Vojta Náprstek. Z pozice však během prvního roku dobrovolně odchází z důvodu přetížení funkcemi v nejrůznějších spolcích. Sebekriticky přiznává, že nezvládá činnost tak, jak by měl a jak si přál. Na přechodnou dobu je na jeho pozici zvolen Jaroslav Zdeněk, kterého po roce nahrazuje na úctyhodných dvacet pět let arch. Vratislav Pasovský. O činnosti KČT do 20. 1. 1889 se již pravděpodobně nedozvíme. Z tohoto krátkého období neexistuje žádná dokumentace. Od zmíněného data nás o činnosti informuje klubový časopis *Turista*, který tento den vznikl. Časopisu je v této práci pro lepší přehled věnována samostatná kapitola.

První klubem uspořádaný zájezd se konal v roce 1889, tedy již druhým rokem působení. Nevzal si za cíl nic menšího, než světovou výstavu v Paříži. 350 účastníků při této příležitosti navštívilo hlavní město Francie a spatřilo v této době největší stavbu světa – Eiffelovu věž. Patrně pod vlivem euforie a nadšení vznikla již při zpáteční cestě myšlenka na vybudování rozhledny v Praze. Rozhledny, jež by byla trvalou upomínkou této historické cesty. Klub už tehdy neměl daleko od idejí ke skutečnosti. Pražský tisk na tento nápad reagoval skepticky, až výsměšně. KČT však za finanční pomoci řady soukromých osob, podnikatelů a hlavního města Prahy projekt zrealizoval. V srpnu roku 1891 byla otevřena dnes již proslulá Petřínská rozhledna, a to včetně přilehlé lanovky.⁷

⁶ GUTH - JARKOVSKÝ, Jiří. *Turistika: Turistický katechismus*. Praha : Miloš Uhlíř - Baset, 2003. 185 s.

⁷ *Rozhledny: Čech, Moravy a Slezska*. Liberec: vydavatelství 555, 1999. 160 s. ISBN 80-902590-4-9.

Stavba Petřínské rozhledny rozpoutala vznik mnoha dalších rozhleden, v pozdější době i nocleháren, ubytoven a chat. Jak se Klub rozšiřoval a získával zkušenosti, začaly v jednotlivých krajích vznikat samostatné odbory. Každý z nich se pokoušel přispět celku nějakým stavebním přírůstkem. Ne každý projekt se podařilo zrealizovat, avšak většinu ano.

Během krátké doby KČT rozšířil svou stavitelskou činnost o záchranářskou. Tenkrát neexistovala žádná památková péče v dnešním slova smyslu. Právě tuto pozici Klub zastal. Kromě toho, že do roku 1914 vystavěl minimálně 20 nových staveb, z nichž zhruba polovinu tvořily rozhledny, opravil i řadu zřícenin – např. Kozí hrádek a Frýdštejn. Průběžně jednotlivé odbory Klubu opatrovaly cesty turistickými značkami a dokonce tvořil i cesty samotné, např. Prachovské skály byly v tomto období zpřístupněny.⁸

Obrovské úsilí a růst byly zastaveny první světovou válkou.⁹

2.3 Období I. světové války

Domnívám se, že v určitých ohledech jsou všechny války stejné. Přináší strach, bídu, hlad, úpadek celé řady oblastí, růst nedostatku a rapidní zvyšování cen. Válka má obrovský vliv na lidskou psychiku, změnu názorů, postojů a to nejen u jednotlivců, ale celé společnosti. Její vliv na cestovní ruch je též patrný. Zejména nemožnost a strach obyvatel na jedné straně a značný úbytek turistických cílů, způsobený jejich zničením. Stejně tak tomu bylo i s touto válkou. Klub se začal potýkat s řadou problémů. Musel dávat pozor na politickou korektnost, nedostatek finančních prostředků na projekty nové, ale i na stávající. Nastal dokonce problém i s financováním „pouhého“ klubového časopisu. Velmi rychle ustaly zahraniční cesty, postupně zanikly i tuzemské výpravy, a to včetně jednodenních výletů. Zůstaly pouze vycházky do okolí. Výjimkou byl čtyřetapový pochod po Šumavě uspořádaný roku 1918, kterého se zúčastnilo 72 účastníků.

Během války klesl počet členů více než o 30% (v roce 1918 měl klub 4 455 členů, z toho 509 byli vojáci, kteří neplatili členské příspěvky. Navzdory tomu se podařilo vytvořit tři nové odbory (v Bechyni, Heřmanově a Havlíčkově Brodě). Jejich celkový počet tedy vzrostl na 55.

⁸ HAVELKA, Jan. *Z historie organizované turistiky*. 1. Praha: Litera Plzeň, 2011. 128 s. veřejně neprodejná publikace.

⁹ NÁVRÁTIL, Ing. Tomáš. Po válce. 1920, roč. 31, č. 4, s. 3.

Konec války v roce 1918 byl plný optimismu, naděje a především touhy. Touhy navázat na předchozí, úspěšná období.

2.4 Poválečné období

Pro představu náročnosti poválečné ekonomické situace uvádím zprávu redakce časopisu Turista, která říká pouze „*Vzhledem k okolnostem vydáváme mimořádné červnové číslo – bez obvyklého textu a obvyklých zpráv. Nutí nás k tomu nezbytná úsporná opatření a nedostatek papíru. Pevně věříme v pominutí nesnesitelných drahotných poměrů a věříme, že čtenářům ušlou četbu vynahradíme.*“¹⁰

V předchozí kapitole byl zmíněn negativní dopad války. Nesmí se však zapomenout také na přínos, jež tato doba přináší. Rozvoj železnice, výstavba nových silnic, modernizace aut a letadel, růst průmyslového potenciálu. U řady lidí dochází ke sblížení s přírodou.

Úředník, který po čtyři roky žije ve stanu, je zvyklý trávit hodiny v zákopu či spát v cizích zemích, obvykle velmi těžce hledá cestu zpět do své kanceláře. Pohyb na volném vzduchu, fyzická aktivita. I s tímto válka seznámila řadu lidí. Mnozí vojáci zkrátka nemohli zcela opustit své vojenské zvyklosti a začali mnohem více žít v přírodě. Právě v této době se velice rozšířilo skautské a trampské hnutí. Výrazný rozvoj zaznamenaly i tzv. nedělní výlety. S rozvojem lyžování se pobyt v přírodě rozmáhal i v zimním období. Po první světové válce nastává první vlna bouřlivého rozvoje, řečeno dnešními slovy, tzv. turistického průmyslu. Okolnostmi války byl pochopitelně ovlivněn i KČT.

Vznik Československé republiky přinesl nové úkoly. Největším z nich bylo rozšíření své působnosti na Slovensko. Prvním krokem k tomuto uskutečnění bylo přejmenování KČT na KČST, tedy Klub československých turistů, ke kterému došlo již v roce 1918. Zásadním dnem se však stal 28. březen 1920, kdy došlo ke spojení KČST a Tatranského spolku turistického. Tímto dnem prakticky započala činnost na území Slovenska. Turistické kluby, jež zde do této doby fungovaly, pracovaly s nepříliš velkým úsilím a především jejich snahy nepokrývaly celé území. Před KČST bylo mnoho práce.

Dnes při návštěvě Slovenska, především Vysokých Tater, nalezneme řadu klubových výsledků právě z této doby. Během pěti let bylo označeno 3000 km turistických tras na území Slovenského ráje, Malých Karpat, Nízkých Tater, Oravské Magury, Roháčů a Vysokých

¹⁰ Jan Příza, *Časopis turistů*. Členům KČT Redakce a vydavatelstvo 1919, roč. 40, č. 2, s. 1. Archiv KČT, složka 2C

Tater. V poslední jmenované oblasti byla pronajata řada dodnes známých a fungujících chat. Jako příklad zmíním Popradské pleso, chatu u Štrbského plesa či hotel Kamzík, který bohužel později vyhořel. V roce 1925 měl již KČST na Slovensku 43 odborů s 4 400 členy.¹¹

Činnost klubu nezaostávala ani na území Čech. Otevření celé řady chat je toho důkazem. Mezi nejznámější se řadí Klostermanova chata na Modravě, Masarykova chata v Beskydech či Na Muchově v Jizerských horách.

Celkově bylo na území ČSR touto dobou otevřeno 522 nocleháren, 45 chat a útulen, 15 rozhleden a spravováno 18 hradů a hradních zřícenin, ke kterým v roce 1926 přibývá hrad Bezděz.

Novinkou ve struktuře klubu bylo založení dvou „Akademických odborů“ v Praze a v Brně. Tyto subjekty byly určeny pouze studentům a měly za úkol šířit turistiku mezi dospívající mládež. Vzhledem k věku měli členové sníženy členské příspěvky. Dalším z cílů Akademických odborů bylo získávání a využití zkušeností jejich členů. Že byl tento cíl úspěšně naplněn, se ukazuje postupem času. Absolventi Akademických odborů totiž velmi často zaujali významné funkce v ústředním výboru v Praze.¹²

KČST se začal pohybovat i na mezinárodním poli, a to pomocí při vzniku Asociace slovenských turistických družstev. V této organizaci se družily, kromě československých, také polské, bulharské a jiné jihoslovenské turistické spolky. Cílem bylo propojit a přiblížit slovanské národy na poli turistickém. Asociace řešila především pohraniční oblasti. Vznikaly zde téměř nadčasové myšlenky, například volný pohyb osob přes hranice. Tento záměr se podařilo zrealizovat. Turisté mohli překračovat hranice bez pasu, pouze na členskou legitimaci.

Další obohacení bylo způsobeno novými cestovními způsoby. Po ukončení války dochází k velmi významnému rozvoji vodní, ale především lyžařské turistiky. Růst však zaznamenává i horolezectví, mototuristika či jeskyňářství.

¹¹ NÁVRÁTIL, Ing. Tomáš. Po válce. 1920, roč. 31, č. 4, s. 3.

¹² MOSER, František. a kol.: *Sborník klubu klubu českých turistů: vydaný ke 110. výročí turistiky v roce 1998.* Praha: SD, 1998. 192 s.

Vedle pořádaných pěších výletů (součet kilometrů byl v roce 1925 okolo 90 000 km), dostávaly větší prostor přesuny na lyžích. Toto způsobil nejen samotný rozvoj lyžování, ale zároveň i zlepšení přístupu pohraničních hor (zejména výstavbou chat). KČST se podařilo získat pro své členy slevy na drahách. Byly zakládány lyžařské kroužky a zahájena spolupráce s lyžařským svazem.

Vodní turistika, podobně jako lyžařská, měla kořeny v předválečném období. Faktem je, že také až po válce se začala plně rozvíjet. První loděnici postavil odbor KČST roku 1924 v Trenčíně. Již o rok později se zde uskutečnily první závody. Trasu Trenčín – Piešťany vyplulo pokořit 22 lodí. Za průběžné výstavby nových loděnic založil klub též řadu vodáckých kroužků.

Získání přístupnosti do Vysokých Tater mělo řadu pozitivních důsledků. Jedním z nich byl rozvoj horolezectví, které k horám nepochybně patří. Tatranské vrcholky okamžitě svojí přitažlivostí nalákaly řadu lidí. Roku 1923 vztyčilo 203 členů KČST na vrcholu nejvyšší hory Slovenska – Gerlachovském štítu- československou vlajku. O rok později vzniká při KČST tatranský klub JAMES. Společnými silami jsou pak pořádány tzv. horolezecké týdny, výcvikové a kondiční tábory.¹³

Rozvoj jeskyňářství se projevil především růstem oblastí působnosti. Z Moravského krasu se jeskyňáři rozšířili i na Slovensko, zejména pak do oblasti Demenovských jeskyň. Bylo zde založeno družstvo, jež se postaralo o jejich zpřístupnění, otevření noclehárny a malého krasového muzea.

Poslední z prosperujících cestovních způsobů, mototuristika, měla největší základnu ve středních Čechách. KČST zde pořádal řadu výletů, některé s přespáváním ve stanech, tzv. gymkhany (jízdy zručnosti), orientační soutěže v terénu, ale také technické přednášky a porady.

Velmi plodné poválečné období však roku 1926 narušuje klubová krize.

2.5 Rok 1926 – rok krize

¹³ JENÍČEK, Václav. Pokračujeme v odkazu: Historie. *Časopis turistů*. 1928, roč. 29, č. 1, s. 4, archiv KČT, složka 2A

Ještě do nedávné doby se zdálo, že o slávu a plynulou činnost Klubu je bezpečně postaráno. Rok 1926 však ukazuje jinak. Krizi, která v Klubu nastává, rozpoutal článek Antonína Straky, který velmi ostře, až nepřátelsky vystupuje proti vedení KČST. Autor byl v roce 1921 předsedou slovenské komise. Po přeložení na Podkarpatskou Rus odchází ze své funkce. O tři roky později se pokouší o návrat, avšak místo je již úspěšně obsazeno. Mohlo by se tedy zdát, že kousavý článek je jen plodem zahořklosti autora. Ačkoliv Straka evidentně napadal Klub s chutí, nelze mu upřít, že to byl on, kdo upozornil na řadu skutečně existujících nedostatků.

Kritika byla směřována proti sekretariátu KČST. Autor tvrdil, že není vyřizována celá řada podnětů, neodpovídá se na položené otázky a k členům se chová přezíravě. Podobné kritiky se začínají ozývat i z dalších částí Klubu – tzv. žup. Dalším z nepříjemných témat bylo financování. Vyšla najevo celá řada problémů, jež byly způsobeny nedostatkem financí potřebných k dokončení rozestavěných projektů, dále pak prodělečné hospodaření v některých objektech, mezi které patří například Petřínský pavilon, či bufet na Štrbském plese. Názorové rozbroje vznikaly díky značení na západě v pohraničních, národnostně smíšených oblastech. Členové Klubu nebyli s to se shodnout, zdali se mají zachovat původní německé tradice značení, či zavést značení stejné jako ve vnitrozemí.

Na mimořádné schůzi 6. listopadu přes vlnu nevole skládá Dr. Guth- Jarkovský svoji funkci předsedy. Muž, který se zasloužil o přežití Klubu v období první světové války, který měl zásluhu na vzniku KČST a rozvoji turistiky na Slovensku, diplomat a velmi oblíbený člověk odstartoval svým odchodem řadu převratů ve vedení Klubu. Nastal poměrně značný chaos, který zcela utlumil činnost. Situace se uklidnila na jaře roku 1927, kdy byla uspořádána mimořádná schůze, na které byl zvolen nový ústřední výbor, v jehož čele usedl Emanuel Hrubý.¹⁴ S novým vedením a nově nastavenými ekonomickými pravidly vzhlížel Klub vstříc plodné budoucnosti.

2.6 Doba předsednictví Emanuela Hrubého

Emanuel Hrubý předsedal Klubu necelých osm let, tedy do roku 1935. Jeho éra je označována jako jedno z vrcholných období.

¹⁴HAVELKA, Jan. *Z historie organizované turistiky*. 1. Praha: Litera Plzeň, 2011. 128 s. veřejně neprodejná publikace.

Životní podmínky v tehdejší Československu byly v tomto období negativně ovlivněny dvěma situacemi: prvním z nich byla hospodářská krize, druhým pak zhoršení poměrů v Německu. Tlaky Hitlerovy nacionálně socialistické strany se začaly projevovat i na československé politické scéně. Určitý tlak a stres, který působil na lidi, měl na svědomí zvýšení lidské touhy po uvolnění, zbavení se stresu. To táhlo řadu z nich do přírody. Zvyšovala se touha po kontaktu s kolektivem a snaha posilovat svůj vztah k vlasti. Toto vše mohli lidé prostřednictvím KČST realizovat a tak se rozšiřovala členská základna. Navzdory ekonomické krizi rozpočet Klubu rostl. V té době totiž nebyl tak závislý na podpoře státu. Dokázal vystačit s penězi z členských příspěvků, sbírek a vlastního podnikání. Navíc určitou úsporou peněz byla ochota jednotlivých členů přiložit ruku k dílu. Velikost pozemků se během tohoto období vyšplhala na celkových 476 ha, bylo vyvěšeno 1817 nových orientačních tabulí, označené trasy již měřily přes 35 000 km.¹⁵ Úspěšně probíhaly výstavby a rekonstrukce nových objektů. Všechny nelze jmenovat, proto zmíním pouze největší. Byla jí koupě domu ve Školské ulici. Jeho rekonstrukce stála více než milion korun, což byla tehdy značná suma. Jako specifický objekt jsem vybral zřízení Krasového a archeologického muzea u jeskyně Domica.¹⁶

Potenciál a činnost Klubu jsou určitým způsobem oceněny v roce 1933, kdy se KČST stalo součástí Asociace nocleháren se sídlem v Amsterdamu. Velmi silná éra trvala v podstatě až do nešťastného roku 1938.

2.7 Období II. světové války

S nástupem Adolfa Hitlera k moci se mnohé změnilo. V roce 1938, po přijetí Mnichovské dohody, dochází k obsazení Sudet. Spousta lidí přišla o své domovy a Klub českých turistů o území s velkým potencionálem a zároveň o místa, kde toho již spousta vykonal. Ztráta pohraničních hor, zejména pak Krkonoš a Šumavy, byla první z řady nepříjemných událostí, se kterou se musel Klub potýkat.

¹⁵ MOSER, František. a kol.: *Sborník klubu klubu českých turistů: vydaný ke 110. výročí turistiky v roce 1998.* Praha: SD, 1998. 192 s.

¹⁶ MOSER, František. a kol.: *Sborník klubu klubu českých turistů: vydaný ke 110. výročí turistiky v roce 1998.* Praha: SD, 1998. 192 s.

Na všem by se mělo hledat něco pozitivního. Za hrůzami a nespravedlnostmi, které ztrátu Sudetů provázely, můžeme najít určitý přínos pro jiné oblasti. Klub českých turistů začal mnohem intenzivněji pečovat o místa, která nebyla doposud cestovním ruchem příliš zasažena. Nejvhodnějším příkladem je oblast Posázaví. Klub se především snažil, nejčastěji prostřednictvím výstav, zlepšit propagaci krásného, avšak málo známého území. Tato oblast si posléze vytvořila samostatný odbor se sídlem v Čerčanech, který zřídil mimo jiné turistickou informační kancelář. Cestovní ruch zde velmi rychle našel své místo. Nejčastěji se tak stalo prostřednictvím turistiky, vodáctví a rybaření.

Další nepříjemnou událostí byl rozpad Československa na jaře 1939. Vzniká Česko, Slovensko a Podkarpatská Rus. To, co se doposud odehrávalo v jednom státě, najednou probíhalo ve třech samostatných oblastech.¹⁷ V Čechách Klub dále funguje pod staronovým názvem KČT. Na Slovensku se transformuje do Klubu slovenských lyžařů a turistů. Cestovatelská činnost v Podkarpatské Rusi zůstává v kompetencích KČT. Klub se snaží spolupracovat i se svojí bývalou slovenskou odnoží. Přesto však v časopisu Turista z roku 1939 vychází článek, který zcela nepokrytě pohled na Slovensko komentuje slovy: „*My turisté čeští známe dobře krásy této země, které našťestí pro celou republiku zůstaly nedotčené a budeme se proto jistě radovati nad jejím rozkvětem. Nemůže nám ovšem býti zazlíváno, povedeme-li českého turistu a lyžaře především k návštěvě našich českých krajů a hor...*“. KČT analyzuje své možnosti a snaží se dále maximálně působit na zbylém území, zejména výstavbou nových turistických objektů.¹⁸

Opět je zde jasně patrný přínos Klubu pro cestovní ruch, který jím byl za války značným způsobem udržován. Opět se lidé obrací k přírodě a cestování, opět je zřejmé, že i v těžkých válečných letech je důležité se maximálně snažit o co možná nejnornálnější způsob života, o zachování co největšího množství základních hodnot. KČT, který se od počátku profiloval jako přísně nepolitický spolek, měl za určitých podmínek možnost v tomto společnosti pomoci.

Jednou ze značných komplikací, se kterou se musel KČT utkat, byla nucená úprava dosavadních stanov. To bylo nezbytné z důvodu splnění podmínek pro to, aby se Klub mohl

¹⁷ Zakarpatská Rus - rozpad Československa. [online]. 2010. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://zakarpattia.net/inzerce.html>

¹⁸ Zpracováno na základě rozhovoru z 10.1.2012 se Zdenou Krejčíkovou – pamětnice, dlouhodobá členka, vedoucí řady turistických akcí, archivářka

stát součástí tzv. Národního souručenství, což byla střešní organizace pro jakékoliv společenské spolky a zároveň podmínka možnosti existence. Ve všech veřejných prostorech se muselo odstranit slovo

„Československý“. To znamenalo přelepit, přepsat či vyměnit na tisíce tabulí a cedulek, což byla náročná, drahá, dlouhá a především úmorná činnost.

V pohraničních oblastech musely být na značkových tabulích uvedeny i německé názvy. Turistické cíle, které se nacházely v oblasti Sudet, musely být dokonce zaznamenány pouze německy.

Úctyhodné výkony podal Klub v roce 1942, kdy bylo kromě běžné výstavby chat vybudováno 32 nových stezek a postaveno 36 lávek. Největší z nich byla železobetonový most přes řeku Lužnici, jež měl rozpětí 63 metrů. V rámci snahy přilákat k cestování a turistice mládež, docházelo k výstavbě turistických nocleháren. Stávalo se, že byla noclehárna zabavena a užívána jako ošetřovna raněných vojáků. K podpoře mládeže přispěl Klub také zavedením stipendií, které získávaly mládežnické skupiny. Ty měly za úkol zdolat určitou trasu a všimnout si svého okolí, zejména folkloru, kultury, přírodních památek a následně o shlednutém podat Klubu hlášení.¹⁹

2.8 Poválečné období

Po skončení války mělo vedení Klubu snahu pokračovat předválečným způsobem. Vedení se nezměnilo. Nezměnily se ani metody a cíle.

Jedním z prvních kroků bylo opětovné spojení KČT s Klubem Slovenských lyžařů a turistů. Klub se prezentuje jako KČST. Během necelého roku se (stále spojen se Slovenskými lyžaři) opět přejmenuje na KČT.

Hlavním cílem byla obnova turistické infrastruktury, zejména v pohraničních oblastech. Turistické objekty byly velice často využívány pro vojenské účely, což se na jejich stavu podepsalo. S tím byly spojeny i organizované výlety. První poválečný organizovaný výlet se uskutečnil již necelé dva měsíce po ukončení války. Jeho cílem byla chata Bouřňák, kterou 37 účastníků po příchodu počalo opravovat. Došlo k otevření mnoha nových chat, zejména na Šumavě.

¹⁹ KČT záznam schůze, 6.3.1942, zas. 3. Archiv KČT, Složka 3D

Bylo třeba vyspravit nejen budovy a rozhledny, ale zároveň vrátit do původního stavu turistické značení, které bylo výrazně zdecimováno kácením stromů.

KČT opět pomohl šíření a rehabilitaci cestovního ruchu. Činnost mu komplikovaly politické snahy a tendence spojit turistiku s ostatními sporty a vytvořit určitý tělovýchovný celek. Přesto, že z takového počínu by plynuly částečné výhody – především financování Klubu ze státních zdrojů - bylo zcela jasné, že by Klub přišel o svoji svobodu v rozhodování a volbě činností. To bylo pochopitelně nemyslitelné. Klub tedy těmto nátlakům odolává do roku 1948.²⁰

2.9 Konec KČT 1948 – 1990

Rok 1948 byl jedním z těch nejtragičtějších v dějinách českých. Komunistický puč, vedl v úspěšné likvidování demokratické společnosti. Začínala totalita. Komunisté měli mnoho způsobů, jak dosahovat svých cílů. V roce 1950, kdy se už bezpečně chopili moci, začalo decimování. Jedním ze způsobů byla likvidace dobrovolnických spolků. Tím byl smeten například i Skaut a Sokol. Pro jejich členy se stal Klub českých turistů útočištěm. Bohužel i on byl výrazně zasažen. Je třeba si uvědomit absurdní komunistickou snahu aplikovat metody sovětské kultury na naši turistiku. Je smutné přetvářet tehdy šedesátiletý, úspěšný turistický klub metodami ze Sovětského svazu, ze země, která dodnes nedala zrodu jedinému turistickému klubu. KČT se transformoval do Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport (SVTVS). Situace byla značně nestabilní, neboť KSČ v podstatě experimentovala s přesným způsobem uspořádání. Až rok 1957 určil na dlouho jasnou formu. Torzo Klubu se stalo součástí státního sport zastřešujícího orgánu – Českého svazu tělesné výchovy a sportu (ČSTV). Slovo torzo je zde skutečně na místě.²¹ Z majetku dřívějšího KČT zůstaly postupem času pouze vzpomínky. Pracně vybudované noclehárny, ubytovny a chaty začaly být

²⁰ Zpracováno na základě rozhovoru z 10.1.2012 se Zdenou Krejčíkovou – pamětnice, dlouhodobá členka, vedoucí řady turistických akcí, archivářka

²¹ ÚV KSČ, 3.3.1957, Československo. Nové uspořádání tělovýchovné organizace. Zas.3. Archiv KČT, Složka 5A

zabavovány a využívány komunisty pro jejich vlastní účely, kterými byly nejčastěji rekreace. Ne všechny ubytovací kapacity sice byly pohlceny komunistickými podniky, ale bylo jich dost na to, aby se dalo hovořit o naprostém nedostatku ubytovacích kapacit pro bývalý KČT. Turisté nesměli zabavené budovy využívat ani na přenocování, ba dokonce ani na chvilkové ukrytí, ohřátí, či usušení. Místní obyvatelé, kteří žili nedaleko těchto útočišť a poskytli turistům ubytování, měli velmi často problémy s režimem.

Členové bývalého KČT i mnoho jeho původních funkcionářů zůstalo, avšak ve Svazu turistiky, jenž řídil komunistický ČSTV, měli velmi svázané ruce. Nastává období maskování. Vše je kontrolováno, vše musí politicky vyhovovat. Přesto i na tomto „malém písečku“ probíhá řada zajímavých činností.

Spojení turistů se Sokolem přineslo nové činnosti. Sokolové, kteří dbali na fyzickou zdatnost, vymysleli spolu s turisty, pro které byl prioritou pohyb v přírodě, tzv. zápočtové cesty. Jednalo se o akce velmi podobné dnešním orientačním běhům, do kterých byly zařazeny další prvky (např. střelba). Účastí a plněním těchto cest se člověk řadil do určité výkonnostní třídy. Zápočtové cesty měly různou délku – časovou i kilometrážní. Prostředky pro její plnění byly také různé. V žádném případě se nejednalo pouze o pěší přesuny. Kromě nohou byly využívány lodě, kola i lyže a po určité době bylo k dosažení nejvyšší výkonnostní třídy nutné použít i vozidlo.²²

Jednotlivé výkonnostní třídy byly pak hodnoceny titulem, odznakem a samozřejmě určitým respektem od ostatních zasvěcených lidí.

V této činnosti našlo smysl mnoho bývalých členů Klubu i Sokola.

Další novinkou v činnosti byly dálkové pochody, vzniklé na počátku šedesátých let. Pro jejich mimořádnou zajímavost je jim v této práci věnována samostatná kapitola.

Ze stejných důvodů, ze kterých vznikly dálkové pochody (touha po pobytu v přírodě a nedostatek ubytovacích kapacit), se rodí i pořádání tzv. turistických základů. Zde můžeme opět pozorovat určitou pružnost turistů, kteří si začali noclehárny a ubytovny nahrazovat plátěnými stany na dřevěných podsadách. Ve stanech pak trávili noci a ráno se vydávali do okolí. Největší popularitu zaznamenala tato činnost v oblasti Tater, které tehdy byly (oproti současnosti) dostupné téměř bez omezení.

Turistickými dálkovými pochody se nechala inspirovat i zimní turistika. A v žádném případě si nekladla malé cíle. První lyžařský dálkový pochod měl trasu z Ještědu do Vysokých

²² Na základě rozhovoru z 15.2.2012 s R. Chrastinou – pamětník, předseda lyžařské sekce 1967-1974, vedoucí expedice Balkán 71

Tater (716 km). Tato akce rozpoutala celou řadu dalších zimních přechodů a byla semínkem, ze kterého se v sedmdesátých letech zrodilo pořádání expedic do povolených zahraničních oblastí.

Omezování svobody turistů bylo, podobně jako většina komunistických aktivit, smutné a absurdní. Svaz turistů nesměl samostatně produkovat a používat vlastní vlaječky, odznaky ani vytvářet propagační materiály. Vše muselo procházet politickými cenzurami. Drobnou útechou, která však pochopitelně nemůže vynahradit ztráty, neboť svoboda lze jen těžko vynahradit penězi, byla pravidelná finanční podpora. Ta ze státu prostřednictvím ČSTV do svazu proudila a to bez ohledu na počet jeho členů. Značení bylo navíc kryto penězi z ministerstev, která na to měla kompetenci.

Počátkem šedesátých let ČSTV začal úspěšně jednat se státními orgány pro cestovní ruch a podařilo se získat značné finanční prostředky. Přestože vliv svazu nebyl příliš velký, snažili se bývalí členové KČT tyto finance nasměrovat na zbytek své činnosti. Podařilo se část těchto peněz úspěšně investovat do horské služby, zbylých ubytovacích kapacit a zejména pak opět do udržování a vylepšování turistického značení.

Na přelomu let 1967 a 1968, v době určitého politického uvolnění, cítili turisté příležitost k získání větších pravomocí. Ozývaly se i hlasy ohledně obnovy KČT. Situace se vyvíjela slibně až do příchodu vojsk Varšavské smlouvy. Poté došlo opět k „přidušení“ a naděje (turistů) byly rozptýleny. Zamítnutí oproštění Klubu je suše popsáno v jednom z dochovaných politických dokumentů: *„Obnova Klubu českých turistů: Zde bylo po diskuzi s bývalými členy a představiteli KČT dosaženo pochopení a odmítnuty jejich návrhy a snahy. Naši pracovníci znemožnili pokus o obnovu KČT na jaře 1968“*²³ Turisté se museli nadále potýkat s komunistickými směrnicemi. Odcituji část předpisů, aby bylo jasné, jakou „svobodu“ a „výchozí podmínky“ svobodomyšlní turisté měli. Ze zasedání ÚV KSČ: *„Jedním z dalších závěrů poučení je věnovat každodenní pozornost ideovému vlivu a politicko-právnímu působení v ČSTV. Již nikdy nesmíme připustit situaci, při které se pravice snaží rozbít jednotu ČSTV nejen z aspektů organizačních, ale zejména ideových. Tyto zájmy hluboce poškozovaly socialistickou tělesnou výchovu a celou naši společnost.“*²⁴

²³ ÚV KSČ, 10.11. 1968, zas.11, *Archiv KČT, – složka 3A*

²⁴ ÚV KSČ 10.11.1968 Československo. Politicko výchovná práce. Archiv KČT, SLOŽKA 4B

Činností, kterou nelze vynechat, je pravidelné roční pořádání srazů turistů. Ty byly konány na různých místech republiky. Nebyly určeny pouze pro členy svazu, ale pro všechny, kteří měli s tématem turistiky něco společného. Srazy lákaly velké množství lidí. Pořádaly se na nich soutěže (velmi často spojeny s výkonnostními třídami a zápočtovými cestami), přednášky o současné turistické problematice, úspěších i novinkách na turistickém poli. Nezapomínalo se však ani na přímou podporu cestovního ruchu a to prostřednictvím přednášek o dané oblasti.

V sedmdesátých letech dosáhla jednoho z vrcholů stále populárnější lyžařská turistika a s ní spojené zimní táboření. Oblíbené lyžařské přechody a popularita zimního táboření vedla v roce 1970 k nápadu uspořádat první náročnou zahraniční turistickou expedici, která vzbudila velký ohlas a udělala turistice značnou reklamu. Cílem této výpravy se stalo Bulharsko, které bylo vybráno díky politické i ekonomické dostupnosti. Počátkem roku 1971 byl přechod pohoří Stará planina schválen a o několik týdnů později uskutečněn. Důvodů

k uskutečnění expedice bylo hned několik. Měla zejména ukojit touhu po cestování v době, kdy to příliš možné nebylo a také si dokázat svoji fyzickou i psychickou sílu, udělat turistice propagaci v zahraničí i doma a otestovat dostupné lyžařské vybavení.

Peníze a materiální prostředky byly sháněny nejrozličnějšími způsoby. Vedoucí výpravy kontaktoval řadu tuzemských i zahraničních firem, které velmi často vyhověly a svůj produkt daly k dispozici (firma Odkolek pečivo, Švýcarská firma Toko vosky atp). Akce začala 20. února 1971 a trvala tři týdny. Byla přístupná každému, kdo se přihlásil. Zúčastnilo se 26 osob. Náročný terén a značná nepřízeň počasí udělaly z expedice dokonalý test vlastních fyzických i psychických schopností. Jen díky výborné fyzické kondici a vysoké morálce účastníků byla výprava úspěšná.²⁵

Po výpravě se následně konalo několik tiskových konferencí, byla sepsána řada článků a vznikl dokonce film stvořený z autentických záběrů.

Přechod Staré Planiny přinesl nejen celou řadu zážitků, ale také velkou popularitu už tak oblíbené lyžařské turistice. Balkán 71, jak se akce nazývala, rozpoutal expediční činnost.

Důkazem toho je řada podobných (nejen lyžařských) výprav, které v následujících letech proběhly.

První z nich dokonce v témže roce a jako cíl si ne zvolila nic bližšího než Mongolsko. Jednalo se o pěší, vysokohorskou výpravu.

²⁵ Na základě rozhovoru z 15.2.2012 s R. Chrastinou – pamětník, předseda lyžařské sekce 1964-1974, vedoucí expedice Balkán 71

O dva roky později se turisté vypravili do Tunisu, kde bylo cílem zdolávat písečné pouště na kole.

Následovalo opět Mongolsko, dvakrát Afrika. Poslední svazová expedice směřovala v roce 1986 do Švédska.

Léta osmdesátá přinesla největší vývoj mototuristiky a cykloturistiky. Tehdejší způsob využívat k turistice automobil se lidem dostal tak pod kůži, že je často v téměř nezměněné podobě provozují do dnes. A ti, kteří ne, na něj alespoň s patřičnou nostalgií vzpomínají. Zajímavou ukázkou a připomínkou může být článek jednoho nadšence z časopisu *Turista* z roku 1988: „*Postupem času jsem přišel na to, že k automobilu není stan vůbec nutný, a když se děti rozběhly do světa a zůstali jsme zase jen ve dvou, zvolili jsme spaní přímo ve voze. Ujišťuji vás, že přes námitky zdravotníků se ve voze Škoda 120 spí báječně i po mnoho nocí, a pokud si trochu zvyknete a nezačnete o půlnoci nohama troubit a zapínat světla, nevzdychnete po stanu...*“²⁶ Pravdou je, že některé zlepšováky z tohoto článku by dnes realizoval zřejmě málokdo. Například: „*Problémy s komáry! Vezměte zbytky záclon z poslední inovace bytu a ušijte z nich pytlíky ve tvaru oken a navlékněte je na dveře. Okna se pak dají zavírat i otvírat a komáři zůstanou venku.*“²⁷ Mototurismus se v těchto letech stal určitým českým symbolem a prestižní záležitostí.

Možná méně kuriozní, rozhodně však zdravější formou rekreace a odpočinku se stala cykloturistika, která se od šedesátých let rozmáhala a kulminovala právě koncem let osmdesátých. Svaz k rozvoji cykloturistiky přispívají tvorbou map speciálně určených pro cyklisty. Je pořádána řada jedno- i vícedenních akcí pro fanoušky kola. Nejpopulárnější z nich měla název Týden na kole. Během jejího dvacátého ročníku v roce 1989 se pro přílišné množství účastníků uvažovalo o omezení přihlášek. Této úspěšné letní putovní akce se zúčastnilo na stovky lidí nejrůznějších věkových kategorií. Mezi nejmladším a nejstarším absolventem byl rozdíl sedmdesát let.²⁸

²⁶ NOŽÍK, František. Zlepšováky o mototuristickém nocování. *Turista*. 1988, roč. 99, č. 5, s. 4. archiv KČT, složka 1B

²⁷ NOŽÍK, František. Zlepšováky o mototuristickém nocování. *Turista*. 1988, roč. 99, č. 5, s. 4. archiv KČT, složka 1B

²⁸ LEDER, Ing. Luděk. Nejvyhledávanější cykloturistické akce. *Turista*. 1988, roč. 99, č. 2, s. 2. archiv KČT, složka 2A

2.10 Obnovení KČT po sametové revoluci

O obnovení Klubu českých turistů se začalo ve Svazu turistiky reálně hovořit ihned po sametové revoluci. V dubnu roku 1990 byla uspořádána konference Svazu turistiky. Velké množství delegátů ji však sami pro sebe přetvořili na konferenci KČT. Nástup demokracie přinesl možnosti svobodné činnosti. Ukazovala se značná názorová nesourodost. Ozývaly se i hlasy, které doporučovaly „všechno zrušit a začít celé fungování tam, kde v roce 1948 skončilo“. Jiní reálně hodnotili, že nelze zcela navázat, neboť za padesát let se mnohé změnilo. Celkově byly cítit vzrušené emoce a snahy něco rychle změnit. Avšak ne všichni přesně věděli co.

Na konferenci byl zvolen předsedou dr. Jiří Linhart a byly přijaty první stanovy, jejichž hlavním tématem bylo navázání na tradice a myšlenky původního KČT. Zároveň se týkaly zachování všeho kladného, co vzniklo v době od likvidace klubu po sametovou revoluci. Tato dubnová konference je považována za den vzniku porevolučního KČT. Moc ČSTV nad klubem opadla. ČSTV tolik nezasahoval do vnitřního dění v KČT, a proto se Klub rozhodl zůstat zatím pod jeho křídly. Jedním z prvních úkolů, který si nově vzniklý klub stanovil, byla pochopitelně snaha o navrácení alespoň části majetku zabaveného komunisty a rehabilitace původní stravovací i ubytovací sítě, a tím i rozvoj cestovního ruchu v Československu. KČT byl v této době jediným subjektem, který měl snahu poskytovat služby českým turistům. Ostatní turistické snahy se orientovaly na bohatší zahraniční klientelu.

Přes veškeré úsilí se zdaleka nepodařilo získat zpět vše, co Klubu kdysi patřilo. Značné mezery v tehdejších zákonech bohužel způsobily nenávratnost některých objektů. Řadu původně vlastních budov dokonce Klub regulérně odkoupil a mnoho z nich již nikdy nezískal.

Objekty, které se podařilo získat zpět, s sebou přinesly řadu problémů. Většina z nich nespĺňovala předepsané normy. Nejčastěji se jednalo o hygienické podmínky, izolační a statické problémy. Trvalo řadu let a stálo mnoho peněz a úsilí, než se některé chaty podařilo dát do chodu. Většinu z nich Klub pronajal nájemníkům s tím, že se zde musí dodržovat určité pravidla určené Klubem. Najít nájemníky, a ještě navíc spolehlivé, nebylo často vůbec jednoduché. Proces snahy o znovuzískání původního majetku a jeho obnovy trval více než pět let. Přes mnoho úspěchů se však nepodařilo dosáhnout předem stanovených cílů. V roce 1993 se navíc musel Klub vypořádat s interními problémy, kterými byla nespokojenost řady členů s kroky vedení (poněkud nebezpečné a riskantní investice), která vedla k odchodu několika členů. Nejvíce propíraným tématem byl kontroverzní a riskantní nákup Luční boudy,

který se později ukázal jako velká chyba. Neodpustitelným a nepochopitelným kouskem byla likvidace archivu v roce 1993, způsobená pohodlností členů, kteří se již o archiv nechtěli starat. Archiv se naštěstí podařilo částečně zachránit. Ztráty způsobené jeho poškozením budou jen těžko nahrazeny.²⁹

V roce 1994 započal Klub snažení o uznání turistických chat jako sportovně-turistických zařízení, čímž by se podařilo získat větší finanční podporu. Toto se podařilo o rok později. Klub peníze investoval do opravy a vylepšení chat, zejména v Krkonoších a na Šumavě.³⁰

Na Šumavě došlo k několika dalším významným událostem, kterými Klub pomohl podpořit porevoluční rozvoj turistického ruchu. Došlo ke zpřístupnění a zmapování dříve uzavřené oblasti Dobrá voda. Stejně jako řadu dalších činností, i tuto můžeme v dnešních dnech považovat za velmi smysluplnou, neboť střed této lokality – Prášily - se stal jedním z turistických center šumavské oblasti. Situaci nejen v této oblasti komplikovaly historické skutečnosti. Řada míst na Šumavě musela být důkladně zkontrolována detektory, neboť hrozilo, že se zde nachází vojenské předměty, dokonce i nevybuchlé miny. Další zásluhu měl KČT na vrcholu Poledníku. Obrovský, velmi dobře situovaný objekt určený k likvidaci nebyl zcela zbourán. Podařilo se zachovat věž, která dnes slouží jako rozhledna a stala se jedním ze šumavských symbolů.³¹

Nový prvek, který se objevil především (ale nejen) na Šumavě, bylo zřizování tzv. zelených přechodů. Nápad vytvářet hraniční přechody pro výhradně bezmotorový způsob dopravy – pěší, cyklisty a lyžaře se podařilo realizovat od roku 1996. Turistům se tím nabídla řada nových, velmi zajímavých tras.

Ve stejném roce se podařilo Klubu získat státní podporu od Ministerstva pro místní rozvoj. Peníze byly určeny na opravu, údržbu a tvorbu turistického značení. Jejich přidělení šlo mimo kontrolu ČSTV, což vyvolalo konflikt. Situace se několikrát opakovala. Růst neshod mezi KČT a ČSTV zrodil tendence k výstupu Klubu českých turistů ze Svazu tělovýchovy. To bylo odhlasováno na konferenci konané 5.- 6. dubna roku 1997 v Praze. Vystoupení Klubu z ČSTV mu vrátilo tutéž podobu, kterou měl před rokem 1948. Tehdejší předseda klubu Ing.

²⁹ HRÁBEK, Petr. Koncem století. *Muzeum turistiky v Bechyni*. 2001, s. 5. DOI: 65125-516.

³⁰ HAVELKA, Jan. *Sborník klubu českých turistů: ke 120. výročí založení klubu*. 1. Praha: SD, 2008. Vydavatelská činnost KČT, s. 232. ISBN 978-80-86899-33-6.

³¹ MOSER, František. a kol.: *Sborník klubu českých turistů: vydaný ke 110. výročí turistiky v roce 1998*. Praha: SD, 1998. 192 s.

Jan Havelka v úvodníku klubového časopisu říká: „*Od tohoto okamžiku máme zcela otevřený prostor pro prezentaci Klubu jako samostatného historického spolku, ucházejícího se o společenského uznání své činnosti pro českou veřejnost. Ke spolkům, jež se budou řadit k těm subjektům, které pomáhají spoluutvářet občanskou společnost v České republice. Je nutné nabídnout regionům, oblastem i obcím vše, co může Klub nabídnout. Nepromarněme šanci, kterou nám rozsah cestovního ruchu v ČR nabízí.*“³²

2.11 1998 - 2007

Rok 1998 byl ve znamení oslav 110. výročí založení Klubu. V rámci kulatin vychází pravidelně Sborník KČT, který se věnuje především historii Klubu, blízké i vzdálené, hodnocení současného stavu, výsledkům a plánům do budoucna. Vytvoření kvalitního Sborníku bylo jedním z cílů pro tento rok. Tento ročník byl obzvláště významným, neboť je od padesátého výročí v roce 1938 prvním, ve kterém je možné zcela otevřeně a svobodně hodnotit veškeré skutečnosti.

Rok 1998 však začal smutnou zprávou. Vyhořela chata Skalka, která byla v předchozím roce po rekonstrukci, na které strávilo mnoho dobrovolníků desítky hodin. Již na jaře se podařilo získat dostatek sponzorů, aby se chata začala stavět znovu. Díky velkému množství dobrovolníků, příspěvkům řady firem a pomoci okresu Karviná se stala chata určitým symbolem houževnatosti a místního vlastenectví. Chata byla uvedena do provozu o rok později.

12. června došlo v rámci oslav výročí k turistickému srazu v Jílovém u Prahy. Byla zde uspořádána výstava, týkající se znovuoobnovení Klubu. Akce přilákala do města mnoho lidí, dokonce se zúčastnila řada delegátů ze zahraničních turistických klubů.

V roce 2000 vznikla tradice pořádání mezinárodních zimních turistických srazů. Od prvního setkání v Čadci je akce opakována každé dva roky v různých zemích.

Jaro roku 2000 bylo z velké části věnováno na přípravu akce EURORANDO 2001, které mělo proběhnout v roce následujícím. V této práci je mu věnována samostatná kapitola.

Bohužel v tento rok přišel Klub o velké množství peněz. Vystoupení Klubu z ČSTV bylo provázeno vládním slibem ohledně dotací. Změnou politického vedení v zemi došlo

³² Ing. HAVELKA, Jan. Rozhodli jsme se. *Turista*. 1997, roč. 108, č. 3, s. 2., Archiv KČT, složka 2E

k ukončení dodávky původních příspěvků. Novou, nepříliš korektní dohodou akcionářů v a.s. Sazka (další výrazný zdroj peněz), přichází Klub i o tuto finanční podporu. Právníci dávali Klubu poměrně slušnou šanci na úspěch při řešení sporu soudní cestou. Avšak finanční ztrátu v případě neúspěchu nemohl Klub riskovat. Částečnou finanční podporu Klub v oblasti cestovního ruchu získal od Ministerstva pro místní rozvoj, které určilo, že právě KČT bude místem pro certifikaci turistických ubytoven. Pozoruhodnou činností v tomto roce rozhodně bylo plnění výzvy, kterou Klub dostal od nadace „Člověk v tísni“. Na přání Člověka v tísni KČT vyznačil turistické cesty mezi českými vesnicemi na území Banátu, což je oblast v Rumunsku, kde již přes 150 let žijí, stále česky mluví a české tradice dodržují, čeští přistěhovalci. Důvodem byla podpora návštěvnosti této velmi chudé oblasti. V současné době je region jedním z velmi populárních turistických cílů a to zejména mezi Čechy.³³

Rok 2001 byl rokem EURORANDA, které je, jak jsem již zmínil, popsáno v samostatné kapitole.

Rok 2002 byl zahájen tradiční účastí na veletrhu REGIONTOUR, což je největší veletrh cestovního ruchu nás. Pravidelné semináře a besedy přinesly v roce 2005 exklusivní umístění stánku KČT.

Dalším přínosem pro Klub bylo získání velmi silného sponzora. Spolupráce se státním podnikem Lesy České republiky trvá dodnes a pro Klub je výraznou finanční stabilitou.

I tento rok Klub dbá na zpřístupňování oblastí turistům a podporuje cestovní ruch. Byla vytvořena řada tábořišť v okolí řeky Orlice. Na Dobrošově je otevřena po dlouhé, sedmileté přestavbě Jiráskova chata. Otevření bylo zároveň turistickou sešlostí, které se zúčastnilo na 2000 lidí.

Následující rok byl především ve znamení reorganizace Klubu. Právě v roce 2003 vzniká struktura Klubu, která platí do současnosti. Dochází k tvorbě tzv. „oblastí“. Za jednu oblast byl zvolen jeden kraj. Důvodem bylo snadnější získávání finančních příspěvků a grantů právě od jednotlivých krajů České republiky.

Koncem roku vzniká nová akce s názvem Novoroční čtyřlístek. Jedná se o charitativní akci a výtěžky z ní pravidelně putují na konto nadace Světluška. Tradičně je jedním z cílů této akce dostat lidi do přírody, do pohybu a ukázat jim cestu, jak poznat kousek svojí vlasti. Jedním z hesel je také „překonej svoji pohodlnost“ – akce se totiž koná na Nový rok.

³³ VITÁSEK, Michal. České vesnice v Rumunském Banátu. *Www.michalkupsa.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.michalkupsa.cz/blog/ceske-vesnice-v-rumunskem-banatu-32.html>

Rok 2004 je zahájen právě Novoročním čtyřlístkem. Následuje zimní turistický sraz v Litvínově.

Klub se v tomto roce připojuje ke snaze občanského sdružení Ochrana fauny ČR. Cílem této iniciativy je zachovat co největší množství volně přístupné krajiny a zároveň zachovat její původní ráz. „Právo na krajinu“, tak zní heslo Ochrany fauny ČR.³⁴

V dubnu tohoto roku se stalo díky KČT jihočeské město Bechyně na pět dní evropským centrem turistiky. Proběhla zde mezinárodní konference o značení turistických cest, bylo přijato tzv. Bechyňské prohlášení, listina, která zdůrazňuje význam turistického značení nejen na poli orientace v terénu, ale i jako nedílnou součást kultury, vlastenectví, tradice a symbol dobrovolnické činnosti.

Váhu Klubu na mezinárodním poli potvrzuje skutečnost, že byl pověřen Evropskou asociací turistických klubů o uspořádání dalšího ročníku EURORANDA 2006. Tudiž byl rok 2005 i rokem příprav na toto mezinárodní turistické setkání.

Samozřejmě stejně jako v předchozích i následujících letech stále probíhají mnohé tradiční akce, jakými jsou například pochod do Prčic či Za posledním puchýřem. Permanentně probíhá aktualizace a údržba značení, vydávání map atd. Tyto řádky se snaží zachytit pouze ty nejdůležitější okamžiky daných let.

Dalším z těchto okamžiků bylo zcela jistě i třetí zvolení Ing. Jana Havelky předsedou Evropské asociace turistických klubů. Tomuto pomohl jeho dlouhodobý přínos pro turistiku a cestovní ruch, který vyvrcholil světovým srazem turistů konaným v červenci v Plzni. Zúčastnilo se ho 4026 turistů, z toho 3000 ze zahraničí. Jedním z cílů byla, jako obvykle, určitá propagace dané oblasti. S ročním odstupem plzeňský region skutečně potvrdil zvýšenou návštěvnost.

Rok 2006 byl ve znamení úspěšného průběhu akce EURORANDO 2006 (více v samostatné kapitole).

V rámci Zimních olympijských her byla v lyžařském středisku Bardonecchia pořádána akce Zimní táboření, na které nás reprezentovalo 38 členů klubu.

1. června bylo otevřeno Muzeum turistiky v Bechyni (více samostatné kapitole).

V roce 2007 bylo největším úspěchem otevření rozhledny na vrcholu Hlína, jež se opět stalo populární turistickou akcí.

³⁴ P. Tomášek, časopis Turista, *Jak to bylo*, r. 2005, roč. 116, s 3-8, archiv KČT, Složka 2C

O netradiční aktivitu se postarala Středočeská oblast. V červenci uspořádala akci s názvem S kolem kolem Prahy. Zúčastnilo se celkem 237 cyklistů, kteří měli možnost využívat pro ně speciálně určené cyklovlaky.

Rok 2008 slavil klub své 120. narozeniny. Oslava byla tradičně pojata ve stylu setkání turistů. Tentokrát probíhala ve městě, kde byl Klub založen, tedy v Praze. Zúčastněným členům bylo umožněno zdarma navštívit řadu pražských památek. Nečlenové měli tu samou možnost za symbolickou dvacetikorunu. Sraz provázela řada dobročinných sbírek, folklorních vystoupení a jízdy historické tramvaje.

I v roce 2009 probíhaly tradiční akce. První z nich byl opět Zimní turistický sraz v Bělé nad Radbuzou. Akce byla oproti jiným ročníkům obohacena o noční pochody.

Dalšími netradičními akcemi byl pochod Toužimskéj pučejeř.

S KČT je možné vydávat se na výlety a pochody téměř každý den. Kalendář akcí mnohdy informuje o několika akcích pořádaných v jediném dni.

Rok 2010 přináší mimo tradičních akcí otevření stezky pro vozíčkáře v okolí Třeboně. Otevření proběhlo ze sbírky s heslem Turistika pro všechny. Trasa se ihned stala velmi oblíbeným cílem vozíčkářů.

Tento rok se velmi zvýšil počet naučných stezek.

Rok 2011 byl primárně zaměřen na pochody spojené s akcí EURORANDO, která byla nepochybně hlavním motivem tohoto roku.

V letošním roce je hlavním cílem zlepšit a více propracovat propagaci jednotlivých regionů při pořádaných pochodech.³⁵

³⁵ HORÁK, Miroslav. *Kalendář turistických akcí 2011: Česká republika*. Region Design, 2010. 168 s.

3 Euroorando

Jedná se o velmi prestižní mezinárodní setkání turistů pořádané Evropskou asociací turistických organizací, která se skládá z jednotlivých národních turistických klubů. Součástí asociace jsou kluby z 26 evropských států. Jedním z nich je KČT, který je velmi váženým členem. Důkazem toho je skutečnost, že dlouholetý předseda KČT Ing. Jan Havelka byl řadu let také předsedou této asociace a že jedno ze tří EURORAND vyvrcholilo právě v České republice.

Cíle EURORANDA nejlépe vystihla Lis Nielsen (současná předsedkyně Asociace), která v roce 2011 (po ukončení třetího ročníku EURORANDA) psala děkovný dopis Klubu českých turistů. Zde píše: „*cílem v rámci Euroorada je dát každému jednotlivému pěšímu turistovi pocítit, že je součástí velké evropské, turistické rodiny*“.³⁶

Příznivým produktem tohoto snažení je propagace turistiky, šíření cestovního ruchu do nových oblastí a samozřejmě reklamy pro zúčastněné lokality.

Každé EURORANDO se koná pod určitým heslem. První, které proběhlo v roce 2001, mělo motto „Turistikou ke sjednocení Evropy“. Celá akce se skládala z řady pochodů, na kterých si jednotlivé turistické skupiny předávaly štafetový kolík. Je možné jej vidět v turistickém muzeu v Bechyni. Velmi úspěšné akce se zúčastnilo přes 250 000 lidí ze třinácti evropských zemí. Závěrečný pochod směřoval do Štrasburku, kde za přítomnosti předních evropských politiků proběhl závěrečný ceremoniál, oslavy, konference atp.

EURORANDO se opakuje každých pět let. Druhé v pořadí tedy proběhlo v roce 2006. Pochody tentokrát symbolizovaly rozšiřování Evropy. Jejich cílem byla tentokrát Česká republika, která měla na starosti organizaci. Příležitost dostaly především České Budějovice, kde proběhlo závěrečné setkání. KČT a vedení města se svého úkolu zhostily se vší péčí a pečlivostí. V závěru proběhla tradiční turistická konference, vystoupení celé řady souborů, zejména folklorních a byla vytvořena speciální turistická výstava atp. Všem zúčastněným nepochybně patří dík za velmi pozitivní reklamu České republiky v zahraničí. Takových by naše republika potřebovala víc.

³⁶ NIELSEN, Liz. EVROPSKÁ ASOCIACE TURISTICKÝCH ORGANIZACÍ. Dopis: *Euroorando*. 11.10.2011. Archiv KČT, sekce 2A

Poslední EURORANDO se konalo v roce 2011. Jeho heslo znělo „Voda ze střechy Evropy“. Tento ročník měl upozornit na problém s nedostatkem pitné vody. Akce vrcholila ve Španělsku, v jedné ze zemí, která má právě s nedostatkem pitné vody problémy. Závěrečný ceremoniál se uskutečnil v historické části města Granada – v Alhambře.

Pochody v jednotlivých zúčastněných státech byly doplněny o velmi originální činnost, totiž o odběrem vody z významných i méně významných toků.

KČT pro tuto akci uspořádal celkem 176 pochodů a 210 odběrů, které proběhly po území celého našeho státu.³⁷

Následovala společensko-turistická akce v Děčíně, při které byly jednotlivé vzorky slity do jedné. Stejným způsobem probíhaly odběry ve všech státech. Delegace jednotlivých států se v říjnu sešly v Alhambře, kde symbolicky slily všechnu vodu do kašny.

I ročník 2011 byl velice úspěšný. Nyní se můžeme těšit na EURORANDO 2016. Jeho průběh a motto však nejsou dosud známy.³⁸

³⁷ ŽELINSKÝ, Libor. Zajímavost: turisté nasbírali vodu z celé země. *Zlatecky.denik* [online]. s. 1 [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: http://zatecky.denik.cz/zpravy_region/slevani_vody_turisti_20110716.html

³⁸ HORÁK, Miroslav. *Kalendář turistických akcí 2011: Česká republika*. Region Design, 2010. 168 s.

4 Dálkové pochody

Jedním ze symbolů KČT jsou nepochybně dálkové pochody (dále DP). Jejich vznik je paradoxně způsoben jednou z nejnepříjemnějších situací, která Klub potkala – zabavením velké části chat, ubytoven a nocleháren, které proběhlo v několika následujících letech po roce 1948. Trvající touha po turistice, cestování a poznání spolu s naprostým nedostatkem ubytovacích kapacit, vedly ke zrodu dálkových pochodů, k činnosti, která po mnoho následujících let Klub proslavovala a udržovala v povědomí turistické i neturistické veřejnosti. Jak jsem již zmínil v historické části, své díky dluží dálkovým pochodům celá řada poměrně neznámých oblastí, do kterých se touto cestou dostal cestovní ruch. Za datum zrodu DP je považován 26. květen 1963. Tento den se sedmnáctičlenná skupina zvaná Tlupa vypravila z Čechtice do Prahy. Jejich cílem bylo urazit tuto stokilometrovou trasu za 24 hodin. Cíl splnilo pouhých pět členů. Akce se ještě několikrát opakovala a vybudila vznik dalších podobných nápadů. Trasa dalšího pochodu vedla z Karlových Varů do Prahy. Avšak tento pochod se díky své extrémní náročnosti setkal s kladnými ohlasy pouze od hrstky nadšenců. Rozhodně nepřivedl k turistice širokou veřejnost. DP dříve byly něčím, čemu se dnes říká extrémní sport.³⁹

K pochodům se postupně vyjadřovali účastníci, pořadatelé i zdravotníci. DP začaly být poměrně častým tématem, a to nejen ve svazu. Rok 1965 byl vyhlášen rokem dálkových pochodů, a to na srazu organizátorů DP. Zde se zároveň stanovila přesná pravidla.

O rok později vzniká speciální kalendář, který prostřednictvím časopisu *Turista* informuje čtenáře o jednotlivých pochodech. V podobném provedení je kalendář vytvářen dodnes. Nejrychlejší způsob jeho získání je užití webových stránek. Bylo evidentní, že tento druh akcí bude díky své atraktivnosti způsobené určitým pozitivním napětím spojeným se zkouškou fyzických sil, velkým lákadlem pro široký okruh lidí. Postupem času vznikla celá řada DP a mnoho z nich se pořádá dodnes. Spousta z nich se stala určitým folklorem kraje a turistickou tradicí.⁴⁰

³⁹ Na základě rozhovoru z 15.2.2012 s R. Chrastinou – pamětník, předseda lyžařské sekce 1964-1974, vedoucí expedice Balkán 71

⁴⁰ INFORMAČNÍ SERVIS. *Dálkové pochody* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.dalkovepochody.cz/>

4.1 Pochod Praha-Prčice

Nepochybně nejslavnější, nejmasovější a zároveň nejdéle trvající pochod. Chodí se pravidelně každý květen již od roku 1966, kdy proběhl první ročník. Tehdy se zúčastnilo necelých pět set odvážlivců. Postupem času začalo díky této akci proudit do dosud neznámého městečka tisíce lidí. V rekordním roce 1981 to bylo téměř 36 000 turistů. Tento pochod je ideálním příkladem šíření cestovního ruchu do Prčic a dalších málo známých míst, kterými prochází jednotlivé trasy.⁴¹

Tento pochod dosáhl nepochybně největšího rozvoje, který můžeme pozorovat při srovnávání dřívějších a dnešních ročníků. Důkazem toho je vznik celé řady různě dlouhých tras, vhodných pro rekreační, ale i nároční turisté. V současné době je vytvořena i trasa pro cyklisty či rodiče s dětmi. Velmi pozitivní je také speciálně navržená trasa pro vozíčkáře.

Po mých osobních zkušenostech z pravidelné účasti na této akci mi nezbývá než doporučit a pochválit organizátory za vstřícnost, ochotu a připravenost. Jediným, ne však zanedbatelným nedostatkem, je velmi omezená možnost využití autobusových linek po ukončení pochodu. Tato skutečnost může nepřipraveným či méně pružným účastníkům zkomplikovat život.

4.2 Za posledním puchýřem

Letošní ročník bude již čtyřicátým prvním, což je dostatečným důkazem o úspěšnosti tohoto pochodu, který letos pořádá Plzeňská oblast.

Trasa tohoto pochodu je, na rozdíl od Pochodu do Prčic, nepravidelná, neboť se jednotlivé ročníky pořádají v různých oblastech. Kromě pobavení a uspokojení turistické žádosti je účelem tohoto oblíbeného pochodu reprezentovat danou oblast, seznámit účastníky s místním

⁴¹ KLUB ČESKÝCH TURISTŮ. *POCHOD PRAHA - PRČICE: Kapitoly z historie pochodu aneb střípky a perličky na pokračování* [<http://www.praha-prcice.cz/historie>]. 1. vyd. 10.6.2011 [cit. 2012-03-01].

životem a tradicemi. Ve výsledku opět zcela jasně viditelná podpora cestovního ruchu Klubem českých turistů.

4.3 Český kvadrant

Akce, která se bohužel konala pouze v sedmdesátých letech, avšak má zde díky své originalitě místo. Už jen z důvodu ukázky, jak zajímavé nápady se v hlavách oddaných turistů rodí.

Jako trasa tohoto pochodu byly zvoleny hranice ČR. Trasa dlouhá 1725 km byla rozdělena do čtyř etap. Jedna etapa se konala jednou ročně. Pochod byl tedy ukončen až po čtyřech letech a splnění všech čtyř částí.

5 Struktura Klubu českých turistů

Při popisu struktury a hierarchie klubu se mi jeví jako nejlepší způsob začít od základní stavební jednotky Klubu. Pochopitelně by se pod určitým úhlem pohledu dalo říci, že je jí jeden člen, avšak pokusím se popsat strukturu nikoliv alternativní, ale oficiální.

Za základní stavební jednotku Klubu je považován tzv. odbor. Odbory jsou zpravidla tvořeny z měst. Mohou a také bývají představovány i jiným prvkem. Může jím být například Sokol, Domy dětí a mládeže apod.

Odbory z jednotlivých krajů se spojují do tzv. oblastí. Oblast je následující článek. Rozdělení do oblastí odpovídá členění České republiky do krajů, což znamená, že jich je čtrnáct. Každá oblast má svého předsedu, místopředsedu a členy předsednictva. Všichni jsou voleni na čtyři roky.

Následujícím článkem je tzv. Předsednictvo ÚV KČT. To má devět členů a schází se jednou měsíčně.

Druhým nejvyšší částí je tzv. Ústřední výbor ÚV KČT. Má 23 členů a má zasedání dvakrát ročně. Spadají sem i jednotlivé rady. Jako příklad uvádím programovou a technickou. Obě se dále dělí na jednotlivé sekce. Do první v pořadí patří sekce pro jednotlivé druhy turistiky (vodní, pěší, hipo atd.), sekce pro ochranu přírody aj. Do technické rady spadá sekce ekonomická, redakční, mapová aj. Každá sekce se zaměřuje na řešení konkrétní problematiky.

Posledním orgánem Klubu je tzv. Konference KČT. Ta se koná jedenkrát ročně a podle stanov je považována za orgán nejvyšší. Účastní se jí sedmdesát pět delegátů, což jsou zástupci jednotlivých sekcí (lyžařská, turistická, ale také ekonomická atd) a čtrnáct zástupců jednotlivých krajů.⁴²

⁴² STANOVSKÝ, Michael. KČT. *Úvod: O nás* [online]. Praha [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.kct.cz/uvod>

6 Muzeum turistiky v Bechyni

Počín, který si nepochybně zaslouží svoji vlastní kapitolu je otevření Turistického muzea. Klub pro jeho umístění zvolil město Bechyně Historicky velmi bohaté město, které ještě neodhalilo všechna svá dějinná tajemství (v současné době probíhá na náměstí poměrně rozsáhlý archeologický výzkum, neboť při kopání kanalizace zde byly objeveny velmi staré vykopávky) Před druhou světovou válku zde mělo silné zastoupení židovské obyvatelstvo. Naprostá většina židů však byla nacisty vyvražděna. Po obětech války zůstala celá řada opuštěných budov. Jednou z nich byla židovská synagoga, která po válce sloužila jako sklad, a to až do roku 1973, kdy zde bylo zprovozněno historicky první hasičské muzeum u nás. To se roku 2001 přesunulo do městského muzea a synagoga zůstala prázdná. Majitel (Židovská obec) hledala pro budovu nové využití, které bylo v podstatě podmínkou pro další existenci budovy, která začala vyžadovat řadu nutných oprav. Během let 2004 a 2005 se Židovská obec a KČT se dohodly uzavřít oboustranně výhodnou nájemní smlouvu na deset let, ve které byl přesně definován účel, kterému by budova měla sloužit. Jednou z podmínek bylo vyhrazení části muzea na židovské památky. Během dalších dvou let prošla budova řadou oprav.

Sám mohu poskytnout několik osobních postřehů, neboť jsem muzeum v srpnu 2011 navštívil. První poznámka je bohužel kritická. Netýká se přímo muzea, avšak věci s ním přímo souvisící. Značení. Rčení, že kovářova kobyla chodí bosa, se zde přímo nabízí. Působí vcelku paradoxně, když tvůrce

muzea – Klub, který se zasloužil o značení stovek kilometrů turistický cest – neoznačí cestu, ba ani směr do svého vlastního muzea, a to ani v jeho bezprostřední blízkosti. Nesetkal jsem se s jedinou směrovkou či informační tabulí, která by se o muzeu zmiňovala. Člověk, který se vypravil do města s cílem návštěvy bývalé synagogy se poradí s domorodci. Ten, kdo se v Bechyni nachází z jiného důvodu, nemá příliš šancí muzeum spatřit. Jednoduše proto, že o něm neví. Věřím, že větší informovaností by se dosáhlo mnohem větší návštěvnosti. Šíření informací nejen pomocí, tabulí a ukazatelů, ale zároveň novin, webu a médií by bylo na místě poněkud propracovat.

Samotné prostory muzea nejsou příliš velké. Proto také byl při vzniku jednou z prvních otázek tvar a rozmístění expozice. Její konečná podoba se dá považovat za velmi zdařilou. Větší množství informací by bylo na prostoru této velikosti možné jen těžko poskytnout. Bylo

použito velké množství dokumentů, fotografií a turistických předmětů. Předměty jsou umístěny do několika vitrín, jež svým tvarem symbolizují kmen stromu, textové a obrázkové materiály do dvoustranných, zavěšených panelů, které umožňují listování.

Turistické předměty dýchají díky své autentičnosti specifickou atmosférou. Jedná se o originály, nikoliv napodobeniny, což je ceněno zejména u exponátů, které existují pouze jednou. Tím je například štafetový kolík z mezinárodního pochodu EURORANDO, kterému se tato práce také věnuje. Na stěnách nalezneme celou řadu fotografií, které zobrazují především portréty nejvýznamnějších osobností Klubu od vzniku po současnost.

Hlavní exponát tvoří interaktivní, elektronická mapa České republiky, na které si návštěvník může prohlédnout a informovat se o více než 200 rozhlednách na našem území. Pravděpodobně je každý uživatel alespoň jednou udiven, když zde zjistí, u kterých staveb byl KČT přítomen. Osobně mě udivila účast klubu při stavbě známé Žižkovské věže či proslulé rozhledny na Ještědu. V souvislosti s tímto exponátem je vhodné zmínit pana Prof. Ing. Jana Nouzu CSc. Tento muž, nejlepší český znalec v oblasti rozhleden, poskytl úplný přehled postavených rozhleden, a to včetně jejich historického a geografického zařazení. Muzeu poskytl řadu svých dat a knih. To vše bez nároku na honorář.⁴³

Muzeum bylo otevřeno 1. 7. 2006. Od té doby je návštěvníkům za symbolickou částku 50 Kč přístupné. Otevírací doba je z pochopitelných důvodů nejvštrícnější v období letních prázdnin, kdy je muzeum otevřeno kromě pondělků každý den. V jarních a podzimních měsících můžeme muzeum navštívit o víkendech a svátcích. Od listopadu do března je uzavřeno.⁴⁴

⁴³ DOČEKAL, Václav. Turistické muzeum. Turista. 2005, roč. 117, č. 6, s. 2.

⁴⁴ MĚSTO BECHYNĚ. Bechyně [online]. 1. vyd. Bechyně, 5.2.2005 [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.mestobechyne.cz/cz/kultura-sport/muzea-a-galerie/>

7 Turistické značení

KČT velmi výrazně zdokonalil a rozšířil činnost, která má své kořeny již v pradávných dobách. Značení cest probíhalo již před mnoha lety - když bylo životně důležité nalézt správnou cestu k lovištím a kmenovým sídlištím. Dnešní turistické značky se pochopitelně výrazně odlišují. Kladení kamenů, dřev a větví, či záseky na stromech najdeme dnes nanejvýš jako pomůcku při řešení dětských táborových her. Avšak právě toto jsou předchůdkyně značek, které známe dnes.

Turistické značené trasy (TZT) v podobě, která se začíná přibližovat té naší, vznikly až na počátku 19. století v Německu. V alpských údolích a Durynském lese se poprvé objevilo značení za pomoci barev. V žádném případě si nelze představovat kilometry značených stezek. Jednalo se o krátké úseky, které byly značeny majiteli přilehlých chat.

Se vznikem turistických organizací, o kterých se zmiňují na začátku práce, začaly vznikat první souvislé sítě TZT. Kolem roku 1880, kdy již existovala řada turistických spolků, bylo nejlepší pokrytí v Rakousku a Švýcarsku.

7.1 Turistické značení na území českých zemí

Nejstarší síť TZT je u nás spjata pochopitelně s nejstarším klubem – Pohorskou jednotou Radhošť, která ji v zápětí po svém vzniku vytvořila v okolí Radhoště.

Mnohem výraznější roli však zaujímá od roku 1889 KČT, který právě rok po svém založení zahajuje intenzivní značkářskou činnost. První značené trasy vznikají v blízkosti Prahy, v údolí Vltavy, okolí tehdejších Svatojánských proudů, oblasti kolem Karlštejna a Berouna. Značky byly výrazně širší, než jak je známe dnes (10 cm široký prostřední, červený pás, 4 cm široké oba postranní, bílé pásy).⁴⁵ Značení vytvářela tzv. označovací družstva, jež měla až šest členů a zvláštní nosiče na pomoc při přemísťování materiálu.

⁴⁵ MOSER, František. a kol.: *Sborník klubu českých turistů: vydaný ke 110. výročí turistiky v roce 1998*. Praha: SD, 1998. 192 s.

Postupem času nastala z pochopitelných důvodů nevyhnutelná situace. Byl jí chaos. Použití pouze jediné barvy se ukázalo jako nešťastné od chvíle, kdy se jednotlivé trasy začaly křížovat. Zmatek byl ještě podpořen absencí orientačních tabulek na rozcestích. Byla zahájena tvorba vícebarevného značení. Od roku 1916 byly navíc používány modrá, zelená a žlutá barva.

Po vzniku Československa v roce 1918 došlo k propojování jednotlivých „izolovaných“ označených oblastí.⁴⁶

V roce 1920 dosáhla v Československu síť TZT 25 000 km.⁴⁷ Na území dnešního Slovenska byly jako první označeny nejatraktivnější oblasti – Vysoké Tatry a Roháče. Na území Slovenska bylo o rok později velkým úspěchem sjednocení značení, které zajistilo ministerstvo. Toto se na území Čech nedařilo – v roce 1925 vznikla po pěti letech jednání mezi KČT a zde působícími německými turistickými kluby dohoda ohledně sjednocení značení. Ta však nebyla schválena valnými hromadami KČT ani německých organizací. Jednání pokračovala a první schválená dohoda spatřila světlo světa až v roce 1932. Fungovala však pouze tři roky, neboť docházelo ke konfliktům s německým obyvatelstvem, které vyvolala změna politické situace v Německu.

Politická nejednotnost přináší řadu problémů i u nás. Národně socialistická strana založila Českou obec turistickou, která svérázně vlastními značkami značí cesty, které již byly označeny KČT. ČOT, která označila necelých 50 km tras, přičemž přes polovinu pouze přeznačkovala, měla dokonce snahu o celkový přechod na vlastní systém značkování. Značně komplikovanější systém – barvy tras se měly odvíjet od světových stran – se prosadit naštěstí nepodařilo.

Roku 1938 měla síť turistických tras na území Čech délku téměř 40 000 km. TZT neměla ve své propracovanosti a velikosti v porovnání s ostatními zeměmi obdoby. V souvislosti s dosažením takového úspěchu je nutné zmínit další kluby, které se o úspěch malou, ne však zanedbatelnou měrou, zasloužily. Patří mezi ně již zmiňovaná Pohorská jednota Radhošť, jihlavský turistický spolek Čeríněk či středočeský Klub dělnických turistů. Téhož roku byla tvorba turistického značení zastavena druhou světovou válkou na dlouhých 7 let. KČT měl

⁴⁶ *Mapcentrum* [online]. 2007-2011. SEVT.a.s, 2001, 8.8.2011 [cit. 2011-09-15]. Dostupné z WWW: <www.mapcentrum.cz>

⁴⁷ MOSER, František. a kol.: *Sborník klubu českých turistů: vydaný ke 110. výročí turistiky v roce 1998*. Praha: SD, 1998. 192 s.

v období války jen jednu, velmi nemilou povinnost, která se značení týče. Bylo nařízeno, aby české směrovky byly vyměněny za německo-české. Tato výměna se však uskutečňovala velmi pomalu a v některých oblastech neproběhla vůbec.

Ihned po konci války byla opět zahájena značkářská činnost. Především bylo nutné opravit defekty, které způsobila válka. V roce 1947 vychází publikace Václava Bendy *Značkovací pravidla*, kterou se uzavírá jedno z období vývoje, jež je charakterizováno poměrně volnými pravidly připouštějícími celou řadu individuálních řešení systému a techniky provádění. Pravidla v ní zmiňovaná pochopitelně nejsou definitivní. V průběhu let vychází další publikace na toto téma, ale právě kniha Václava Bendy byla první, která komplexně shrnula značkovací pravidla. Předchozí publikace obsahovaly spíše doporučení, rady a zkušenosti týkající se této činnosti.

Díky finančním těžkostem trvajícím až do roku 1954 bylo snažení náročné a nemohlo být zdaleka tak intenzivní, jak si klub přál. Na počátku tohoto roku schválila Československá vláda reformy, které umožnily zajistit dostatečný zdroj financí pro plnění značkářských cílů KČST.

Rok 1958 byl rokem zrození směrnice o jednotném značení turistických tras v celém Československu. Značit již mohly pouze státem orgány. Ty měly pravomoc povolovat tvorbu značení organizacím, které nebyly přímo určené vládou.

V průběhu let 1969 – 1989 se síť pěších TZT stále pozvolna zhušťovala.

Jedním ze zlomových roků byl rok 1990. Dochází k obnovení KČT a značení turistických tras se stává jedním z hlavních bodů programu. Tento fakt vysílá pozitivní vlny směrem k orgánům státní správy, a to na všech organizačních úrovních. K pěšímu značení se po přípravách od roku 1990 během let 1994 - 1997 přidává cyklistické, lyžařské a vodní. To vše zajišťuje poměrně stabilní státní finanční podporu. Generálním finančním partnerem Klubu je podnik Lesy České republiky, který v rámci své vlastní propagace klubu finančně vypomáhá. Hlavním zdrojem peněz je odbor cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj.⁴⁸

Jeden z primátů, kterým se můžeme pyšnit, je pořádání první Evropské konference o značení turistických cest, která se díky KČT konala v Čechách. Zasedání bylo uspořádáno Evropskou asociací turistických klubů roku 2004 v Bechyni.

Rok 2005 opět rozšířil škálu typů tras. KČT od tohoto roku značí tzv. hipotrazy, tedy stezky určené k cestování v koňském sedle.

⁴⁸ ČAPEK, Richard a kolektiv. *Geografická kartografie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 373 s. ISBN 80-04-25153-6.

Jedním z dní, na které by byli pánové, kteří se sešli 11. 6. 1888 v pivovaru „U Holánků“, nepochybně pyšný je 9. 11. 2007. Tento den byl Klubu českých turistů udělen úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu EU v Alicante certifikát pro průmyslový vzor turistického značení. Všechny prvky turistického značení podléhají ochraně na území všech států EU.⁴⁹

Je důležité si uvědomit, že do značení nespadá pouze samotné malování značek, ale zároveň zpřístupňování nových a udržování stálých cest, což je přinejmenším stejně náročná činnost. Značkaři se často musí vypořádávat s novým uspořádáním značkovaných oblastí. Cesty se musí přetvářet, neboť se dosud státní oblasti často dostávají do rukou soukromníků, kteří si nepřejí, aby přes jejich území nadále vedla turistická značka.

Pozvolna přibývá počet značkařů, čímž se snižuje počet „obhospodařovaných“ kilometrů na osobu. Problémem je však stále poměrně vysoký věkový průměr těchto pomocníků.

⁴⁹ STANOVSKÝ, Michael. *WWW.kct.cz*. Praha: 1996, 1.8.2011 [cit. 2011-09-22]. Klub českých turistů. Dostupné z WWW: <http://www.kct.cz/turisticke-znaceni>.

8 Publikace KČT

8.1 Turista

Datum 20. 1. 1889 nelze v dokumentaci historie KČT vynechat. Právě tento den se sešla první valná hromada. Schůze se konala v malém sále Měšťanské besedy. Právě na této sešlosti se vzdal Vojta Náprstek své funkce. Naopak příznivou skutečností bylo rozhodnutí o vydávání vlastního časopisu. Hlavní iniciátor, Dr. Vilem Kurz, byl zvolen prvním redaktorem. Z pěti navrhovaných jmen byl pro časopis nakonec vybrán jediný jednoslovný název Turista, pod kterým vychází dodnes. Ne po celou historii však časopis působil pod tímto názvem. V období 1948 – 1990 jej můžeme zaznamenat jako Časopis pro turistiku a Svaz turistiky. Časopis fungoval a stále funguje jednak jako zdroj informací, ale zároveň i jako jakási kronika. Bývalý předseda KČT, ing. Jan Havelka, proto přirovnává vztah periodika Turista a KČT ke vztahu Kosmovy kroniky a Čech, neboť i před vznikem kroniky toho není o českých dějinách příliš známo. Zajímavostí, zejména pak z pohledu dnešní doby je fakt, že časopis byl z počátku dodáván členům KČT zdarma.

Historicky první úvodník nazval Dr. Kurz „Naše snahy“. Hlavním tématem byla definice cílů činnosti Klubu. Úvodník také, téměř poetickým způsobem, popisuje volbu názvu. Pro srovnání s úrovní některých dnešních publikací se jeví jako vhodné tuto část odcitovat: „*Také to ještě prozradíme, že pro křest našeho časopisu navrhlo pět kmotrů neméně než patero rozličných jmen: „Časopis klubu českých turistů“, „Český turista“, „Časopis turistů“, „Výletní listy“ a „Turista“. Které jméno uděleno bylo novorozeňátku, oznamuje dnes samo na svém čele.*“⁵⁰

Úvodník „Naše snahy“ byl spojením snu a proroctví Dr. Kurze a ostatních členů Klubu, které se díky urputné práci mnoha generací změnilo ve skutečnost. Je na místě zde zaznamenat některá klíčová slova: podpora turistiky, budování útulen, nocleháren a

⁵⁰ HAVELKA, Jan. *Z historie organizované turistiky*. 1. Praha: Litera Plzeň, 2011. 128 s. veřejně neprodejná publikace.

rozhleden, podpora studentů a turistické mládeže, podpora společenských akcí, seznámení s krásami přírody.

Časopis bez potíží vycházel pravidelně až do první světové války. Rokem 1914 nastala čtyřletá éra, ve které byl problém nejen s nedostatkem financí, ale i s nedostatkem obyčejného papíru či tiskárny. Situaci v době, kdy se musela otáčet každá koruna, nenapomáhala ani skutečnost, že časopis byl stále dodáván členům Klubu zdarma. Nepříjemnosti spojené s urputným hledáním politických přešlapů v textu, jsou poměrně snadno domyslitelné. Je obdivuhodné, že přes všechny tyto komplikace časopis vycházel po celou dobu trvání války. Rozdílem však bylo nepravidelné vydávání s většími časovými rozestupy. Časopis tradičně informoval o současném dění v Klubu. Největší část byla věnována popisování projektů naplánovaných na poválečné období. Zároveň se časopis snažil působit pozitivně, optimisticky a být čtenářům jakousi podporou v této nelehké době. Poslední dvojčíslo bylo vyloženě plné optimismu a oslavy nadcházející svobody.

Časopis pochopitelně kopíruje stav uvnitř Klubu. Z toho vyplývá, že do roku 1926 vzkvétá stejně jako KČST. V říjnu 1926 je zasažen odchodem Dr. Jarkovského, který byl třicet let jeho největším autorem a z časopisu udělal téměř kroniku. Kroniku nejen Klubu, ale i celé české společnosti. Pro časopis to byla pochopitelně značná ztráta, avšak byla zde řada dalších kvalitních redaktorů, kteří byli schopni časopis dále podržet.

Do začátku druhé světové války se duch časopisu v podstatě nemění. V roce 1938 se redaktoři pochopitelně zaměřují na vlastenectví, svobodu, lásku k vlasti a určité vlévání naděje na lepší časy. Časopis pochopitelně zasahuje cenzura (o často časopisem zmiňovaných Sudech se nesmí hovořit jako o území „zabraném, či obsazeném“, ale jako o „odstoupeném“; není možné psát o tom, že by válka měla skončit apod.). Přesto je však jasné, jaký postoj k současné situaci Klub má. Všechny články jsou psané pod záštitou jakéhosi sdělení „až válka skončí a budeme svobodní“.

Během války časopis také pomáhal své čtenáře chránit před politickými postihy a podával důležité informace. Jednou z absurdních a bohužel skutečných informací byla zpráva o zákazu nošení všech odznaků.

Po konci války se časopis vrací do původního pravidelného režimu, tedy dvouměsíčník, vycházející stejně do dnes.

V roce 1950 mění svůj název na Turistika – Horolezectví. Tak vychází do roku 1962, kdy se přejmenuje zpět na Turistu.

Po sametové revoluci a znovu založení KČT se postupem let celkově zlepšuje úroveň Turisty. Jednotný grafický design, vysoká informační hodnota a velmi příznivá reklama popisovaných lokalit přinesla časopisu v roce 2006 cenu „Prix non pereant – Památky potřebují publicitu“, jež uděluje Syndikát novinářů ČR a Výbor pro vzdělání. V roce 2010 získává časopis ještě prestižnější ocenění – Média na pomoc památkám – „PRIX NON PEREANT“. Porota se mezi 54 kandidáty na cenu jednomyslně shodla na přidělení ceny Turistovi.⁵¹

8.2 Turistické mapy

Počátek historie tvorby map můžeme zasadit již do doby kamenné. Faktem je, že stejně jako tomu je u značení, výtvary z této doby připomínají tvorbu dnešní doby jen s použitím velmi bohaté fantazie. Avšak právě ony kresby do kůry, či na placaté kameny jsou vzdálenými prababičkami dnešních map. Tvorba map a jejich zdokonalování je velkou výzvou dodnes a nepochybně jí bude i v budoucnu. Ve velmi dlouhé, historické křivce, která má svůj počátek už v době kamenné, má svoji neodmyslitelnou stopu, ke které se dostanu na nejbližších řádkách, i KČT.

První tištěná mapa na území Čech, která má v podstatě turistický charakter, pochází z roku 1518. Byla vydaná mladoboleslavským lékařem a nakladatelem Mikulášem Klaudiánem a sloužila jako pomůcka pro cestovatele a poutníky směřující do Říma.⁵² Tato mapa tvoří však výjimku. O uvědomělé turistice, prováděné záměrně podle mapy, se u nás hovoří až od počátku 18. století, se vznikem mapy Karlovarska. Největší přínos měly pro rozvoj turistiky vojenské mapy v měřítku 1:75 000. Ty byly do padesátých let minulého století hlavní, snadno dostupnou a velmi pečlivě kartograficky zpracovanou pomůckou. Jejich tvorbu měl v počátku na starosti Vojenský zeměpisný ústav ve Vídni. Po vzniku Československa ji na našem území tvořil Vojenský zeměpisný ústav v Praze. S posledním zmíněným ústavem navazuje KČT

⁵¹ KČT. *Časopis Turista: Novinky* [online]. Praha, 10.10.2010 [cit. 2012-02-18]. Dostupné z: <http://turista.nacestu.cz/index.php?action=clanek&id=67&PHPSESSID=1ce2afd296b3b4685adc9c2f0febb0c5>

⁵² ČAPEK, Richard a kolektiv. *Geografická kartografie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 373 s. ISBN 80-04-25153-6.

roku 1935 spolupráci. S jeho pomocí Klub začíná vydávat turistické mapy. Jednalo se o zmíněné vojenské mapy, které byly obohaceny o síť TZT a později též o vlastivědnou náplň.

Nepříznivá politická situace na počátku padesátých let způsobila, že tvorba map musela být zastavena a současné mapy se stáhly z prodeje.

Byly pokusy, jak mapy k veřejnosti přeci jen dostat. Začaly se tvořit určité plánky, které na první pohled nesplňovaly standarty map. Bohužel se ukázalo, že jsou v praxi málo použitelné a spíše vhodné jen jako doplnění určitých propagačních brožur.

Po celou komunistickou éru se v podstatě na mapy nedalo zcela spolehnout. Turisté vytěžili z možností daných systémem maximum, přesto však byly mapy nuceně v určitých oblastech zkreslovány. Pohraniční oblasti či území ve tvaru dlouhých, úzkých koridorů, která mohla být využívána k protistátní činnosti či útěkům nesměla být zobrazována vůbec.

Po roce 1989 nastává odtajnění vojenských map. Obnovený KČT se může vrátit k tradičnímu pojetí kartografie – tvorbě co nejpřesnějších a nejsrozumitelnějších map.

V první řadě se KČT snaží o tvorbu map turistických. Koncem devadesátých let vznikají i cyklomapy, či mapy utvořené speciálně pro vodáky.

V současné době je díky KČT zmapováno celé území České republiky. Mapy jsou pravidelně aktualizovány, aby se zahrnuly nové a vyřadily staré subjekty.

8.3 Obrazový atlas turistických akcí

Tuto publikaci vydává KČT jednou ročně od roku 1999. Stejně jako ostatní je zcela spjata s historickými tradicemi klubu. Atlas nabádá, motivuje a inspiruje k aktivnímu životnímu stylu a poznání turistických zajímavostí v České republice. Publikace je velmi dobře členěna, což příznivě působí na její přehlednost a srozumitelnost. Atlas je rozdělen na kapitoly, které začínají obrazovou prezentací turistické destinace a mapou příslušného kraje. Mapy úzce spolupracují s textem, neboť v nich zaznamenaná čísla přímo odkazují do textu, což usnadňuje orientaci nejen literární, ale zejména geografickou. Každý rok je zvolen jednotící motiv („Cyklotrasy“, „Technické památky“ či „Naučné stezky“ apod.). Autoři Atlas úzce spolupracují s redakcí časopisu Turista.

9 Závěr

V první části mé práce jsem shrnul vznik vývoj klubu. Historická část práce popisuje důvody, které vedly ke vzniku Klubu českých turistů, jeho činnosti, růstu, rozvoj, ale i úpadku a znovuzrození. Je možné se zde seznámit s činností klubu v jednotlivých historických obdobích. Je zde možné pozorovat obdivuhodné poslání-dědictví, které se mezi českými turisty více než stovacet let předává.

KČT po dobu své existence svým způsobem společnost ovlivňuje a zároveň ji reflektuje. V první části je zároveň možné určitým způsobem spatřit popisem společenské situace.

Druhá část se zmiňuje o struktuře klubu, ale především se zaobírá jeho hlavními činnostmi. Je zde možné se setkat s literární tvorbou Klubu, zejména s časopisem Turista. Dále s jeho zřejmě nejproslulejší činností - dálkovými pochody. Také s činností nejzáslužnější a nejintenzivnější – turistickým značením a tvorbou map. Práce v druhé polovině navíc popisuje účast a zřejmý vliv Klubu na mezinárodní turistické scéně.

KČT je bez nadsázky ukázkou píle, trpělivosti, snažení a tvrdé práce, na jejímž konci je řada hmotných i nehmotných výstupů. Do skupiny hmotných řadíme výstavbu celé řady rozhleden, horských chat, turistických ubytoven, tvorbu turistického značení či řadu vydané a vydávané literatury, které dominuje časopis Turista, jež vychází od ledna roku 1889, čímž se stává jedním z nejstarších periodik u nás. Nehmotnými výstupy se rozumí kultura, šíření informací, vzdělání a poznání, či rozvoj morálních a duševních hodnot. Podpora vztahu mezi lidmi samými, lidmi a přírodou a bráno do důsledků i vztahu člověka k sobě samému. Všechny tyto jmenované aspekty jsou, úzce či vzdáleně, nějakým způsobem spojeny s cestovním ruchem a jejich posilování a ochrana vede k jeho rozvoji.

Při ochraně přírody je podstatné, aby lidé krajinu poznali a měli k ní vztah. Ten je nejvíce tvořen přímým kontaktem, který KČT již 124 let podporuje. Úspěšná tvorba symbiózy mezi lidskou a přírodní složkou je zde zcela evidentní.

Přes velké zásluhy pro turistiku a cestovní ruch, přes mnohé výsledky, s kterými se nepochybně na nějakém místě a v nějaké situaci setkal každý z nás, trpí Klub, dle mého soudu nedostatečnou popularitou a nepříliš vysokým celkovým společenským uznáním. Ačkoliv je velmi oceňován a uznáván řadou organizací, oblastními orgány a zasvěcenými turisty,

povědomí o něm je mezi širokou veřejností poměrně chudé. To je, vzhledem k takovému množství záslužných činností, velká škoda.

Jsem rád, že jsem touto prací mohl alespoň částečně přispět k posílení propagace tohoto obdivuhodného KLUBU.

10 Seznam zdrojů

- ČAPEK, Richard a kolektiv. *Geografická kartografie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 373 s. [ISBN 80-04-25153-6](#).
- ÚV KSČ, 3.3.1957, Československo. Nové uspořádání tělovýchovné organizace. Archiv KČT, Složka 5A Československo. Nové uspořádání tělovýchovné organizace. In: Praha: ÚV KSČ, 1957.
- ÚV KSČ 10.11.1968 Československo. Politicko výchovná práce. Zasedání 11. Archiv KČT, SLOŽKA 4B
- ÚV KSČ, 10.11. 1968, zas.11, *Archiv KČT, – složka 3A*
- KČT schůze, 6.3.1942, Archiv KČT, Složka 3D
- Ing. HAVELKA, Jan. Rozhodli jsme se. *Turista*. 1997, roč. 108, č. 3, Archiv KČT, složka 2E
- Československo. Politicko výchovná práce. In: Praha: ÚV KSČ, 1968. Archiv KČT
- *Jan Příza, Časopis turistů*. Členům KČT Redakce a vydavatelstvo 1919, roč. 40, č. 2, Archiv kčt, složka 2C
- GUTH - JARKOVSKÝ, Jiří. *Turistika: Turistický katechismus*. Praha: Miloš Uhlíř - Baset, 2003. 185 s.
- HAVELKA, Jan. Rozhodli jsme se. *Turista*. 1997, roč. 108, č. 3
- HAVELKA, Jan. *Sborník klubu českých turistů: ke 120. výročí založení klubu*. 1. Praha: SD, 2008. Vydavatelská činnost KČT, s. 232. ISBN 978-80-86899-33-6.
- HAVELKA, Jan. *Z historie organizované turistiky*. 1. Praha: Litera Plzeň, 2011. 128 s. veřejně neprodejná publikace.
- HORÁK, Miroslav. *Kalendář turistických akcí 2011: Česká republika*. Region Design, 2010. 168 s.

- HRÁBEK, Petr. Koncem století. *Muzeum turistiky v Bechyni*. 2001, s. 5. DOI: 65125-516.
- INFORMAČNÍ SERVIS. *Dálkové pochody* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.dalkovepochody.cz/>
- JENÍČEK, Václav. Pokračujeme v odkazu: Historie. *Časopis turistů*. 1928, roč. 29, č. 1, archiv KČT, složka 2A
- KČT. *Časopis Turista: Novinky* [online]. Praha, 10.10.2010 [cit. 2012-02-18]. Dostupné z: <http://turista.nacestu.cz/index.php?action=clanek&id=67&PHPSESSID=1ce2afd296b3b4685adc9c2f0febb0c5>
- P. Tomášek, časopis Turista, *Jak to bylo*, r. 2005, roč. 116, archiv KČT, Složka 2C
- KLUB ČESKÝCH TURISTŮ. *POCHOD PRAHA - PRČICE: Kapitoly z historie pochodu aneb střípky a perličky na pokračování* [online]. 1. vyd. 10.6.2011 [cit. 2012-03-01].
- LEDER, Ing. Luděk. Nejvyhledávanější cykloturistické akce. *Turista*. 1988, roč. 99, č. 2, archiv KČT, složka 2A
- *Mapcentrum* [online]. 2007-2011. SEVT.a.s, 2001, 8.8.2011 [cit. 2011-09-15]. Dostupné z WWW: <www.mapcentrum.cz>.
- MOKREJŠ, Petr. Historie Sokola. *Turista*. 1998, roč. 110, č. 4, Archiv KČT, složka 2A
- MOSER, František. a kol.: *Sborník klubu českých turistů: vydaný ke 110. výročí turistiky v roce 1998*. Praha: SD, 1998. 192 s.
- Na základě rozhovoru z 15.2.2012 s R. Chrastinou – pamětník, předseda lyžařské sekce 1967-1974, vedoucí expedice Balkán 71
- NIELSEN, Liz. EVROPSKÁ ASOCIACE TURISTICKÝCH ORGANIZACÍ. Dopis: *Eurorando*. 2011. Archiv KČT, sekce 2A
- NOŽÍK, František. Zlepšováky o mototuristickém nocování. *Turista*. 1988, roč. 99, č. 5, archiv KČT, složka 1B
- *Rozhledny: Čech, Moravy a Slezska*. Liberec: vydavatelství 555, 1999. 160 s. ISBN 80-902590-4-9.

- STANOVSKÝ, Michael. KČT. *Úvod: O nás* [online]. Praha [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.kct.cz/uvod>
- STANOVSKÝ, Michael. *Www.kct.cz* [online]. Praha: 1996, 1.8.2011 [cit. 2011-09-22]. Klub českých turistů. Dostupné z WWW: <kct.cz>.
- VITÁSEK, Michal. České vesnice v Rumunském Banátu. *Www.michalkupsa.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.michalkupsa.cz/blog/ceske-vesnice-v-rumunskem-banatu-32.html>
- Zakarpatská Rus - rozpad Československa. [online]. 2010. vyd. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://zakarpattia.net/inzerce.html>
- Zpracováno na základě rozhovoru z 10.1.2012 se Zdenou Krejčíkovou – pamětnice, dlouhodobá členka, vedoucí řady turistických akcí, archivářka
- Na základě rozhovoru z 15.2.2012 s R. Chrastinou – pamětník, předseda lyžařské sekce 1967-1974, vedoucí expedice Balkán 71
- DOČEKAL, Václav. Turistické muzeum. *Turista*. 2005, roč. 117, č. 6, s. 2.
- ¹ MĚSTO BECHYNĚ. Bechyně [online]. 1. vyd. Bechyně, 5.2.2005 [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.mestobechyne.cz/cz/kultura-sport/muzea-a-galerie/>
- NÁVRÁTIL, Ing. Tomáš. Po válce. 1920, roč. 31, č. 4, s. 3.